

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Intervence v Iráku – vítězství, či porážka USA?

Jan Hlaváček

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

**Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia**

Bakalářská práce

Intervence v Iráku – vítězství, či porážka USA?

Jan Hlaváček

Vedoucí práce:

PhDr. Pavel Hlaváček, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

Poděkování:

Tímto bych rád poděkoval vedoucímu mé práce, PhDr. Pavlu Hlaváčkovi, Ph. D., za odborné vedení a pomoc při zpracovávání mé práce a za čas, který mi věnoval.

Obsah

1. ÚVOD	1
2. VÁLKA V IRÁKU V DATECH A ČÍSLECH	3
2. 1. Původ a vydání národní strategie pro vítězství v Iráku.....	3
2. 2. Americké síly nasazené v Iráku	4
2. 2. 1. Americké a Irácké ztráty	4
2. 3. Finanční náklady na válku v Iráku	5
3. BEZPEČNOSTNÍ SFÉRA	6
3. 1. Ozbrojené povstání, bojové operace americké armády.....	7
3. 1. 1. Povstalecké útoky na iráckém území	7
3. 1. 2. Povstalecké skupiny v poválečném Iráku – sunnité, šíité.....	7
3. 1. 3. Navýšení počtu vojáků v roce 2007, následující vývoj, důsledky	8
3. 2. Působení iráckých bezpečnostních sil, převzetí kontroly nad územím	10
3. 2. 1. Reakce iráckého obyvatelstva na vývoj bezpečnostní situace v zemi	11
3. 3. Formování iráckých bezpečnostních složek	12
3. 3. 1. Nárůst počtu příslušníků iráckých bezpečnostních složek, jejich výcvik	13

4. EKONOMICKÁ SFÉRA	15
4. 1. Irácká ekonomika na počátku druhé války v zálivu.....	16
4. 1. 1. Zrušení iráckého státního dluhu	16
4. 1. 2. Ekonomická spolupráce s mezinárodními institucemi	16
4. 2. Obnova infrastruktury země	18
4. 2. 1. Distribuce a výroba elektrické energie.....	18
4. 2. 2. Ropná infrastruktura	19
4. 2. 3. Obnova zemědělské produkce	20
4. 2. 4. Rozvoj telekomunikace	20
4. 2. 5. Produkce a distribuce vody.....	21
4. 3. Makroekonomické indikátory	21
4. 3. 1. Irácký státní rozpočet.....	22
4. 3. 2. HDP země, růst irácké ekonomiky	23
4. 3. 3. Nezaměstnanost	23
5. POLITICKÁ SFÉRA	25
5. 1. Politický vývoj v roce 2003 po konci invaze	26
5. 2. Události na politické scéně od roku 2005	26
5. 2. 1. Volby do Národního Shromáždění, prosincové volby.....	26
5. 2. 2. Usmiřovací pokusy irácké vlády, snahy o zklidnění situace v zemí	27

5. 2. 3. Zákonodárna činnost.....	28
5. 2. 4. Role Spojených států při usmiřovacích pokusech	30
5. 3. Volby v roce 2009 a související události	30
5. 3. 1. Posílení politické pozice ministerského předsedy v roce 2008	30
5. 3. 2. Volby v provinciích v lednu 2009	31
6. ZÁVĚR	34
7. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	37
8. SUMMARY	41
9. PŘÍLOHY.....	42

1. ÚVOD

20. května 2003 byla pod názvem Operation Iraqi Freedom (Operace Irácká Svoboda) zahájena intervence amerických ozbrojených sil do Iráku. Stalo se tak krátce poté, co vypršelo ultimátum předané Saddámovi Husajnovi, které požadovalo, aby Husajn i se svými syny opustil zemi do 48 hodin¹. Počáteční boje neměly dlouhého trvání a 1. května téhož roku prezident Bush, ve svém projevu na palubě americké válečné lodi USS Abraham Lincoln, oznámil konec hlavních bojových operací a tažení spojeneckých armád označil za vítězné². Do okamžiku, než bude moc předána do rukou prozatímní vlády, byl Spojeným státům a Velké Británii oficiálně přiznán plnoprávný status okupačních mocností³.

20. srpna 2010 byly z Iráku staženy posledních bojové jednotky americké armády, termín pro úplné skončení přítomnosti amerických vojsk v zemi byl stanoven na 31. prosince 2011. Od vyhlášení vítězství v „Bitvě o Irák“ v roce 2003 a během pokusů o rekonstrukci a stabilizaci země se koaliční síly v čele s USA musely potýkat s řadou komplikací především bezpečnostního charakteru. Tyto zahrnovaly zejména násilnosti a teroristické útoky páchané iráckou odnoží militantní organizace al-Káida či šíitskými a sunnitskými povstaleckými skupinami.

Cílem této práce je dokázat, že intervenci do Iráku lze považovat za úspěšnou a působení amerických vojsk tedy za vítězné. Národní strategie USA pro vítězství v Iráku z roku 2005, ve které byly artikulovány cíle, které měly být dosaženy, rozlišuje 3 cílová hlediska: bezpečnostní, politické a ekonomické, přičemž tyto tři elementy irácké strategie jsou vzájemně provázány a pokrok v každé z jednotlivých oblastí vede k pokroku i v rámci ostatních sfér. Z hlediska bezpečnosti bylo nutné zmocnit se území, ovládaná teroristy a protivládními silami, udržet je pod kontrolou irácké vlády a podílet se na výstavbě iráckých bezpečnostních sil. Cílem v rámci politické roviny byla pomoc při budování stabilních a efektivních politických institucí, politická izolace nepřátelských subjektů a začleňování Iráčanů, kteří jsou ochotni vzdát se použití násilí, do politického procesu. Ekonomické cíle představovaly obnovu irácké infrastruktury a reformu iráckého hospodářství. Zvláštní pozornost bude věnována čtvrtletním zprávám o bezpečnosti a stabilitě v Iráku, které americké ministerstvo obrany poskytovalo Kongresu v od roku 2005 a které se přímo zabývají stavem a pokroky v uvedených oblastech.

¹ Bush ultimatum to Saddam: Text. BBC News. 18. 3. 2003. Dostupné na: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/2859269.stm> , 8. 2. 2012

² Bush makes historic speech aboard warship. CNN International Edition. 2. 5. 2003. Dostupné na: <http://edition.cnn.com/2003/US/05/01/bush.transcript/index.html> , 8. 2. 2012

³ United Nations Security Council – Resolution 1498 (2003). Dostupné na: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/450/32/PDF/N0345032.pdf?OpenElement> , 6. 2. 2012

Tvrzení, že intervence Spojených států může být považována za úspěšnou, bude doloženo pomocí řady argumentů a zobrazením pokroku ve výše zmíněných sférách. V kapitole, která se bude zabývat vývojem v oblasti bezpečnosti, bude zmapován vznik a průběh povstání iráckých extremistických skupin, koaličních protiakcí a zvyšování počtu členů amerického vojenského personálu v zemi. Bude poukázáno na pokles počtu obětí a útoků po kritických letech 2006 a 2007, což bude podpořeno i číselnými údaji a statistikami. Část kapitoly bude věnována také výcviku iráckých bezpečnostních sil a jejich kooperaci s americkými ozbrojenými silami. V další části práce, ve které se budu věnovat ekonomické sféře a kde bude argumentována ekonomická stabilizace Iráku, bude mimojiné zmíněna úspěšná snaha o snížení iráckého dluhu zahraničním věřitelům, který byl pozůstatkem z doby vlády Saddáma Husajna. Nebude opomenuto ani zvyšování produkce ropy a jejího exportu, dominantního prvku v irácké ekonomice, v druhé polovině minulého desetiletí, další ekonomické faktory a vývoj iráckého státního rozpočtu.

Třetí kapitola práce bude zaměřena na úspěch v politické rovině. Budou analyzovány volby do Národního shromáždění v lednu roku 2005, zformování přechodné vlády o několik měsíců později a vytvoření stálé irácké vlády v květnu 2006. Bude vyhodnocena činnost těchto vládnoucích těles, jejich významné akty a činnost, vedoucí k demokratizaci země a spolupráce s USA při rekonstrukci Iráku. Opět bude zdůrazněna provázanost jednotlivých sektorů, kde např. stabilizace bezpečnostní situace v místech těžby ropy umožní její nárůst apod.

V závěrečné části dojde k revizi argumentů a rekapitulaci celé práce. Klíčovými zdroji a oporami, se kterými bude pracováno, budou zejména oficiální dokumenty výzkumných institucí a také již uvedené zprávy, předkládané Kongresu⁴. Konečným cílem bude potvrdit pokrok v zemi ve všech zmíněných sférách za asistence USA a tím dosáhnout toho, že intervenci do Iráku lze považovat za vítězství. Účelem také bude nashromáždit fakta, která by kladným způsobem zhodnotila americkou účast v zemi.

⁴ Measuring Stability and Security in Iraq. U.S. Department of Defense Official Website. Dostupné na: http://www.defense.gov/home/features/iraq_reports/index.html , 8. 2. 2012

2. VÁLKA V IRÁKU V DATECH A ČÍSLECH

Jako datum, kdy začala válka v Iráku, můžeme uvést 20. březen 2003, kdy byla spuštěna operace Irácká Svoboda (Operation Iraqi Freedom) s cílem svrhnout režim Saddáma Husajna a zbavit jej možnosti použít zbraně hromadného ničení, či je poskytnout teroristům. Prezident Bush oznámil 1. května konec bojových operací. Tím započalo období okupace země. Ještě v tomto měsíci byl vytvořen Koaliční prozatímní úřad, který spravoval zemi do doby, než bude předána suverenita nově zvolené irácké vládě. V srpnu 2010 byly ukončeny veškeré bojové operace amerických vojsk na iráckém území a na konci příštího roku, 31. prosince 2011, byla válka v Iráku a americká přítomnost v zemi definitivně ukončena, když došlo ke konečnému a úplnému stažení vojenských sil Spojených států ze země.

Hlavní náplní této práce ovšem bude období od poloviny roku 2005 do léta roku 2010. Na tento časový úsek se vztahují čtvrtletní zprávy, které ministerstvo obrany Spojených států předkládalo Kongresu a které jsou bezesporu hlavním zdrojem informací, kterými se tato bakalářská práce a její obsah bude řídit.

2. 1. PŮVOD A VYDÁNÍ NÁRODNÍ STRATEGIE PRO VÍTĚZSTVÍ V IRÁKU

Národní strategie pro vítězství v Iráku vydala Národní bezpečnostní rada Spojených států v listopadu roku 2005. Tento dokument rozváděl plán prezidenta Bushe ohledně působení USA v Iráku v roce 2003 a zohledňoval dosavadní vývoj bezpečnostní, ekonomické a politické situace. Ve strategii byly zmíněno několik časových období, během kterých měl Irák (postupným budováním a zlepšováním svých bezpečnostních kapacit) převzít vedoucí úlohu při boji s povstalcí a teroristy, s funkční, demokraticky zvolenou vládou apod. Z dlouhodobé perspektivy pak situace v zemi měla dospět do stavu, kdy bude povstání poraženo, Irák se stane plnohodnotným partnerem USA ve válce proti terorismu a boji proti proliferaci jaderných zbraní a vnitřně bude země stabilní, jednotná, bezpečná a demokratická. Pro úplnost je nutno dodat, že do této dlouhodobé fáze Irák zatím ještě nedospěl (National Strategy for Victory in Iraq, 2005: 3).

Bylo zde rovněž popsána důležitost „vítězství“ v Iráku z pohledu amerických národních zájmů; ve strategii bylo vysvětleno, že vítězstvím v Iráku se USA stanou bezpečnější zemí – odstraněním

diktátora Saddáma Husajna, teroristé budou v tomto případě připraveni o své potenciální útočiště a ideologii, podporující terorismus, bude uštědřena tvrdá rána. Spojené státy se v případě vítězství měly stát také silnějšími – šlo zde o demonstraci americké spolehlivosti při pomoci spřáteleným zemím, projekci její síly a neústupnosti tváří v tvář nepřátelům. Strategie obsahovala varování před důsledky, které by mohl přinést případný neúspěch, a rovněž nástin strategie nepřátel, kterým USA v Iráku čelí a cílů, kterých chtějí protivníci USA dosáhnout (National Strategy for Victory in Iraq, 2005: 4-6).

2. 2. AMERICKÉ SÍLY NASAZENÉ V IRÁKU

Během války bylo do Iráku vysláno značné množství příslušníků amerických ozbrojených sil. Podle údajů ministerstva obrany USA z června 2008 (tedy již po rozhodujícím navýšení počtu vojáků z ledna 2007, o kterém bude řeč v další kapitole práce) činil počet amerického vojenského personálu v zemi 182 000 vojáků – z toho bylo 150 000 aktivní součástí pravidelných ozbrojených sil a zbytek představovali členové americké Národní gardy a vojenských rezerv. Téměř 100 000 vojáků se řadilo k pozemním silám americké armády, po dvaceti tisících příslušnících mělo americké námořnictvo a také námořní pěchota a 10 000 členů amerického kontingentu sloužilo u letectva Spojených států. Oproti stejnému období v roce 2007 přibylo více, než 15 000 příslušníků námořnictva a tisíce vojáků, patřících k pozemním silám; naopak zlepšující se bezpečnostní situace v některých provinciích dovolila stažení dvou tisíc příslušníků námořní pěchoty. Oproti létu 2006 se tak v této době zvýšil počet přítomných amerických vojáků téměř o 60 000 (O'Bryant, Waterhouse, 2008: 1-5).

2. 2. 1. Americké a irácké ztráty

V květnu roku 2010, tedy krátce před koncem období, na které je text práce zaměřen, činily ztráty americké armády v Iráku téměř 4 400 vojáků, z celkového počtu 4 712 mrtvých koaličních vojáků (tedy 93 a čtvrt procenta všech koaličních obětí). Počet zraněných vojáků dosáhl čísla 31 768.

Irácké bezpečnostní složky ztratily více než 9 400 příslušníků. Dohromady se počet ztrát v rámci koaličních a iráckých ozbrojených sil přehoupl přes 14 000 padlých. Počet iráckých civilních obětí, které si válka vyžádala, činil zhruba 100 000. Konflikt měl za následek téměř 2 miliony uprchlíků, přibližně 2 a půl milionu lidí bylo následkem války vysídleno či odsunuto (Duss, Juul, Katulis,

2010: 2).

2. 3. FINANČNÍ NÁKLADY NA VÁLKU V IRÁKU

Celkové náklady na operaci Irácká Svoboda činily téměř 750 miliard dolarů. Od roku 2003, kdy započaly snahy o obnovu a rekonstrukci země, bylo za tímto účelem uvolněno téměř 53 a půl miliardy dolarů, přičemž Kongres i nadále pokračoval ve finanční podpoře rozvíjející se irácké ekonomiky apod. Tyto finance však představovaly pouze jeden ze tří zdrojů finanční pomoci pro rozvoj a rekonstrukci Iráku. Společně s penězi z iráckého státního rozpočtu; zdroji, dříve spravovanými prozatímním úřadem a financemi, které byly poskytnuty v rámci mezinárodní asistence ostatními zeměmi (mimo USA) tak celkové výdaje na rekonstrukci země činily bezmála 163 miliard dolarů.

Pro srovnání: Finanční pomoc Spojených států při rekonstrukci poválečného Německa činila necelých 33 miliard dolarů. Asistence, kterou USA poskytly válkou zničenému Japonsku, stála Ameriku ještě méně: zhruba 16,8 miliard dolarů. Snahy a úsilí o rekonstrukci Iráku se tak jeví jako doposud nejnákladnější rekonstrukční projekt Spojených států (Duss, Juul, Katulis, 2010: 2-5).

3. BEZPEČNOSTNÍ SFÉRA

Konečným cílem části strategie, zaměřené na bezpečnost v zemi, bylo vybudovat vlastní irácké kapacity, které by byly schopné stabilizovat zemi z bezpečnostního hlediska a zabezpečit ji i proti případným vlivům zvenčí. Zároveň bylo určeno pokračovat v tažení, vedoucím ke zničení teroristických skupin a k neutralizaci iráckého povstání.

Aby bylo tohoto cíle dosaženo, byly stanoveny tyto tři úkoly, kterých bylo nutné dosáhnout (National Strategy for Victory in Iraq, 2005: 8):

- "Čistka" území, která jsou pod nepřátelskou kontrolou a setrvávání v útoku. Ničení nepřátelských sil, likvidace a zajímání nepřátelských bojovníků a znemožnění jejich ústupu do bezpečných útočišť (Clear).
- Udržení území, která byla původně pod nepřátelskou kontrolou; zajistit, aby zůstala pod kontrolou nově vytvořené irácké vlády za silné a adekvátní přítomnosti iráckých bezpečnostních sil (Hold).
- Výstavba iráckých bezpečnostních sil; možností a kapacit místních institucí, které jsou potřeba pro zajištění základních služeb, prosazování zákonů a práva a péči o společnost a občany země (Build).

Co se týče první části strategie (clear), prioritou amerických sil v Iráku bylo pomoci iráckým bezpečnostním silám a irácké vládě získat zpět území, která byla pod nepřátelskou kontrolou. Toto mohlo být s větším úspěchem realizováno až díky navýšení počtu vojsk, které se uskutečnilo na počátku roku 2007. Toto navýšení bylo odpovědí na zhoršující se bezpečnostní situaci v zemi, růst náboženského napětí a zvyšující se počet ozbrojených útoků⁵. Navýšení počtu vojsk (troop surge) a následné vojenské operace a ofenzivy umožnily dostat povstalce z jimi dříve ovládaných území (zejména z mnoha částí Bagdádu). Získaná území byla poté udržována pod irácku/koaliční kontrolou, což se vztahovalo ke druhé části strategie (hold). Zároveň pokračovala výstavba iráckých bezpečnostních složek, přičemž se neustále zvyšoval počet jejich příslušníků a byl zkvalitňován jejich výcvik, aby irácké síly byly schopny převzít odpovědnost za bezpečnost a stabilitu na území, která byla dříve pod nepřátelskou kontrolou (třetí část strategie – build)

⁵ Viz příloha č. 2 – Graf týdenních bezpečnostních incidentů - 2004-2009

(National Strategy for Victory in Iraq, 2005: 18). Názory iráckých občanů na činnost bezpečnostních sil se postupem času rovněž zlepšovaly.

3. 1. OZBROJENÉ POVSTÁNÍ, BOJOVÉ OPERACE AMERICKÉ ARMÁDY

3. 1. 1. Povstalecké útoky na iráckém území

Již od počátku povstání docházelo k útokům proti koaličním silám a iráckým bezpečnostním složkám zejména ve čtyřech provinciích. Situace byla nejvíce vypjatá v Bagdádu, kde bylo i na počátku roku 2005 zaznamenáno téměř 35% veškerých ozbrojených útoků a povstalecké aktivity. 20% veškerých útoků bylo zaznamenáno v provincii Anbar a kolem 15% všech nepřátelských ozbrojených akcí se uskutečnilo v provincii Ninawa v severní části Iráku a v provincii Salah ad Dín (Measuring Stability and Security in Iraq – MSSSI, July 2005: 6) severně od hlavního města, kde se nachází tzv. sunnitský trojúhelník⁶, středisko stoupců vlády Saddáma Husajna.

3. 1. 2. Povstalecké skupiny v poválečném Iráku – sunnitě, šíité

Před válkou představovali sunnitští islamisté menšinu obyvatelstva Iráku (ne více než 35% Iráčanů byli sunnitě⁷), jednalo se ovšem o vládnoucí menšinu. Sunnitští občané zastávali klíčové funkce v rámci vlády, státního aparátu a armády. Saddám Husajn, během jehož prezidentství došlo k tomuto vzestupu sunnitů, se rovněž hlásil k tomuto náboženskému proudu.

Mezi početně malý, ale zásadní element v rámci sunnitského povstání patřila irácká odnož teroristické organizace al-Káida. Husajnuv režim s organizací spolupracoval a koncem 90. let minulého století byl v přímém kontaktu s iráckou teroristickou skupinou Ansar al-Islám, přidruženou k al-Káidě. Organizace Ansar al-Islám blízce spolupracovala se zmiňovanou iráckou odnoží al-Káidy⁸. Její valnou většinu tvořili právě sunnitě.

Fakt, že mezi povstalce se zařadili i šíitští muslimové, byl pro mnohé analytiky překvapující. Zejména z toho důvodu, že šíité, kteří tvořili většinu obyvatel Iráku (asi 65%), byli za vlády Saddáma Husajna terčem represí a násilí vládnoucích sunnitů a strany Baas. Z koaliční okupace

⁶ Encyclopedia – Sunni Triangle. NationMaster – World Statistics, Country Comparisons. Dostupné na: <http://www.nationmaster.com/encyclopedia/Sunni-Triangle> , 31. 3. 2012

⁷ Sunni Islam in Iraq. GlobalSecurity.org – Reliable Security Information. Dostupné na: <http://www.globalsecurity.org/military/world/iraq/religion-sunni.htm> , 1. 4. 2012

⁸ Ansar al Islam. Mapping Militant Organizations – Stanford University. Dostupné na: <http://www.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/13> , 1. 4. 2012

Iráku a ze svržení Husajnovy vlády by tedy teoreticky nejvíce profitovali právě šíité (Hughes, 2010: 161). Přesto došlo krátce po konci hlavních bojů v roce 2003 k vytvoření šíitských povstaleckých skupin, zejména tzv. Mahdího armády (Jaish al-Mahdí)⁹, zformované šíitským náboženským a politickým vůdcem Muktaadou al-Sadrem.

3. 1. 3. Navýšení počtu vojáků v roce 2007, následující vývoj, jeho důsledky

Počínaje rokem 2006 došlo ke dramatickému zvýšení povstalecké aktivity, míra násilí v zemi stoupla a přibyl počet ozbrojených útoků povstalců proti vojenským i civilním cílům. Do určité míry došlo k omezení ataků proti koaličním silám a terčem útoků byly stále častěji irácké bezpečnostní složky a civilisté.

Povstalecké skupiny rovněž útočily proti sobě navzájem. Konflikt přerostl v nábožensko-etnické násilí, kde proti sobě stanuli sunnitské a šíitské elementy povstaleckých sil. Jednou z nejzávažnějších událostí tohoto náboženského boje byl útok na mešitu al-Askari, jedno z nejvýznamnějších míst pro šíitské muslimy, v historickém městě Samarra (Cordesman, 2006: 7). Tato událost bezpochyby přilila příslovečný olej do ohně ve sporu mezi iráckými šííty a sunnity.

Jako odpověď na vzrůstající intenzitu povstání a na dřívější pokusy o stabilizaci bezpečnosti v zemi, které zaznamenaly jen omezený úspěch, oznámil 10. ledna 2007 prezident Bush tzv. New Way Forward (Nová cesta vpřed), což bylo označení pro navýšení počtu amerických vojáků a civilních pracovníků v Iráku a zvýšení bojových kapacit americké armády v zemi (Dale, 2009: 70-71). Cílem bylo zajištění bezpečnosti civilního obyvatelstva a zlepšení nestálé bezpečnostní situace v zemi. V první polovině roku 2007 bylo do Iráku postupně vysláno téměř 30 000 dalších příslušníků americké armády – 17 500 členů pozemních bojových jednotek (5 brigád), 4 tisíce příslušníků americké námořní pěchoty a řada příslušníků vojenské policie a dalších podpůrných vojenských sil. Cílovou destinací příslušníků bojových uskupení – brigád, vyslaných v období od ledna do června 2007, byl Bagdád, námořní pěchota působila v provincii Anbar, východně od irácké metropole. Přítomnost většího počtu amerických vojáků v hlavním městě umožnila zahájení operace Fardh al-Qanoon (operace Imposing Law/Bagdádský bezpečnostní plán). Operace byla zaměřená zejména proti příslušníkům irácké větve al-Kájdy a šíitským ozbrojencům, zejména extremistickým elementům šíitské polovojenské skupiny Jaish al-Mahdí (Dale, 2009: 74). Američtí vojáci, ve spolupráci s iráckými ozbrojenými silami, byli systematicky rozmístěni v desítkách větších či

⁹ Jaysh al-Mahdi. Institute for the Study of War. Dostupné na: <http://www.understandingwar.org/jaysh-al-mahdi> , 1. 4. 2012

menších sektorů po celém Bagdádu a mohli efektivně zakročit proti povstaleckým skupinám, operujícím na rozsáhlém území celého města (MSSI, June 2007: 18). V červnu téhož roku následovaly další operace, namířené proti povstaleckým silám, které byly koordinovány s iráckými armádními a policejními silami, či s příslušníky amerických speciálních jednotek. Tato série protipovstaleckých akcí, zahrnovala operace Phantom Thunder, po které následovaly operace Phantom Strike a Phantom Phoenix (Dale, 2009: 74).

Efekt, jaký mělo navýšení vojenského personálu na bezpečnostní situaci v Iráku, byl víceméně pozitivní. Již v létě roku 2007 se počet obětí náboženských násilností snížil, dařilo se získat kontrolu nad více než polovinou území hlavního města a v některých částech Bagdádu byl do jisté míry „obnoven“ všední život, počet civilních obětí za jeden den klesl více než o polovinu apod. Generál David Petraeus, tehdejší nejvyšší velitel amerických sil v Iráku, navrhl, aby v příštím roce bylo provedeno stažení určitého počtu vojáků, především z oblastí, kde navýšení vojsk a následné protipovstalecké operace zaznamenaly největší úspěch (Petraeus, 2007: 7).

V příštím roce i nadále klesal počet civilních a vojenských obětí; snížila se také povstalecká aktivita, počet útoků a ozbrojeného násilí. To vše díky kombinaci několika faktorů. Pokračující zlepšení bezpečnostní situace nastalo díky zvýšení bojové aktivity příslušníků armády Spojených států a Iráckých bezpečnostních sil, která byla umožněna výše zmíněným navýšením počtu vojáků v zemi. S tím souvisela také větší přítomnost členů ozbrojených sil v každodenním životě. Dále se zvýšila aktivita takzvaných Synů Iráku (Katzman, 2009: 24). Jednalo se o původně sunnitské, ad hoc ozbrojené hnutí, jehož členové – iráčtí občané, si kladli za cíl udržovat přijatelnou hladinu bezpečnosti v místech svého bydliště a po celé zemi. Synové Iráku aktivně spolupracovali s koaličními jednotkami i se členy iráckých bezpečnostních sil. Navzdory zvýšenému počtu útoků povstalců a náboženských radikálů se řady tohoto hnutí rozrůstaly a Synové Iráku hráli důležitou roli při pokusech o stabilizaci bezpečnostní situace v zemi (MSSI, March 2008: 17-18).

Počínaje rokem 2009 hrály v otázkách bezpečnosti stále větší roli elementy iráckých bezpečnostních složek, jejichž počet stále narůstal. Na základě dohody o působení vojsk Spojených států v zemi z konce roku 2008, kdy byla také předběžně stanovena data pro stažení amerických vojáků z Iráku, plnili příslušníci ozbrojených sil Spojených států z větší části pomocné úkoly a asistovaly iráckým bezpečnostním složkám při jejich úkolech (Mason, 2009: 9-10). Situace v hlavním městě dosáhla poměrně vysoké úrovně stability, což se projevilo na zvýšení kvality života iráckých občanů (zejména oproti rokům 2006 a 2007, které byly z bezpečnostního hlediska kritické).

3. 2. PŮSOBENÍ IRÁCKÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SIL, PŘEVZETÍ KONTROLY NAD ÚZEMÍM

Koaliční síly, působící v Iráku, zavedly hodnotící systém, jehož účelem bylo stanovit úroveň bojové připravenosti, na které se nacházejí jednotky irácké armády. K jednotlivým jednotkám iráckých ozbrojených sil na úrovni praporů, brigád a divizí byly přidělené speciální koaliční týmy, jejichž úkolem bylo vyhodnotit bojeschopnost těchto jednotek a jejich připravenost k provádění samostatných operací a nezávislému fungování na bojišti. Toto vyhodnocování bylo velmi podobné hodnocení připravenosti bojových jednotek, které je standardní procedurou armády Spojených států, a zahrnovalo řadu faktorů a proměnných jako například úroveň výcviku členů jednotky, velení jednotky či její logistické zabezpečení (MSSI, July 2005: 13).

Dle tohoto klíče byly irácké jednotky rozčleněny do tří skupin. Jednotky první úrovně byly schopny samostatného plánování, vedení a udržování protipovstaleckých operací v chodu, a to nezávisle na koaličních silách. Jednotky druhé úrovně byly schopny těchto činností, pokud jim to další faktory (zejména aktivita a podpora koaličních sil) umožní, a jednotky, které v rámci hodnocení spadaly do třetí úrovně, byly schopny veškeré protipovstalecké činnosti pouze s přímou asistencí koaličních vojsk (MSSI, July 2005: 13-15). Společnou vlastností těchto jednotek bylo, že se všechny aktivně účastnily bojů s nepřítelem.

K prvnímu bojovému nasazení samostatných iráckých jednotek došlo v roce 2004, kdy první elementy iráckých ozbrojených sil dokončily svůj výcvik a ihned byly nasazeny do boje. Zde se naplno projevil nedostatek času na jejich adekvátní bojovou přípravu, nedostatečná úroveň vybavení těchto jednotek, jejich nízká bojeschopnost a doposud nezacelené trhliny v jejich velicích strukturách. V bojích o Fallúdzhu si jednotky iráckého ministerstva obrany nevedly příliš dobře, utrpěly značné ztráty a vykazovaly vysokou míru dezerce. To se nezměnilo do konce roku (MSSI, July 2005: 16).

Tyto počáteční problémy nebyly zdaleka vyřešeny, ale byly značným způsobem zmírněny; poté, co se zlepšilo financování ozbrojených sil a došlo k vyřešení problému nedostatku vybavení. V průběhu roku 2005 se zvýšil počet jednotek, které již byly plně samostatné, a to z dvaceti (na začátku roku) na plných 36. Celkově se bojových operací účastnilo téměř devadesát praporů irácké armády (MSSI, October 2005: 30-31).

Na konci příštího roku, z celkového počtu 112 bojových jednotek iráckých ozbrojených sil, již provádělo bojové akce 104 praporů. Největším problémem, se kterým se irácké jednotky potýkaly, zůstala otázka operačním plánování, logistiky a udržování dlouhodobé bojeschopnosti. Za účelem

vyřešení těchto komplikací spolupracovalo irácké ministerstvo obrany se specializovanými americkými podpůrnými jednotkami a civilními odborníky s cílem zvýšit možnosti iráckých jednotek v oblasti logistiky, vlastního výcviku, výstroje a vybavení či v otázce udržení bojeschopnosti po delší dobu (MSSI, November 2006: 31).

Počínaje 1. lednem 2009, převzala irácká vláda kontrolu a odpovědnost za ochranu nad všemi svými osmnácti provinciemi. V tento den vypršelo rozšíření mandátu Rady Bezpečnosti OSN o působení koaličních vojsk v zemi (MSSI, July 2009: 34). Nutno dodat, že u několika provincií ještě nebyl do tohoto data plně ukončen proces transferu (Provincial Iraqi Control – PIC) (MSSI, March 2009: 31). Na základě bilaterální bezpečnostní dohody Spojených států a Iráku byla dále prodloužena přítomnost amerických vojsk v zemi a byla ustanovena komise, která se měla zabývat pokračováním procesu přenosu kontroly nad výše zmíněnými pěti provinciemi, u kterých nedošlo k jeho dokončení do konce roku 2008 (MSSI, March 2009: 31).

3. 2. 1. Reakce iráckého obyvatelstva na vývoj bezpečnostní situace v zemi

Z údajů a statistik, které reflektovaly pohled veřejnosti na stav bezpečnostní situace v zemi, vyplývá, že iráckí občané dlouhodobě vnímají daleko více změny bezpečnostní situace na lokální než na celostátní úrovni (MSSI, November 2006: 25. MSSI, December 2007: 25-26. MSSI, December 2008: 26-27).

V souvislosti z narůstající aktivitou bezpečnostních složek vláda v zemi převážně optimistická nálada, co se bezpečnosti civilního obyvatelstva týče. Tyto pozitivní výhledy do budoucna ovšem utrpěly těžkou ránu po nárůstu náboženského násilí a bombovém útoku na mešitu v Samarře (MSSI, May 2006: 41). Složitá bezpečnostní situace a zvýšení počtu násilností se dotýkalo převážně občanů, žijících na územích se značnou povstaleckou aktivitou (Bagdád; potažmo Kirkúk, Tikrít). Nemalé procento Iráčanů vyjádřilo v této době názor, že napjatá situace se v nejbližší budoucnosti nezlepší.

Úspěchy operace Fardh al-Qanoon do značné míry přispěly ke zlepšení nálad irácké společnosti a zvýšení pocitu bezpečí občanů (na lokální i celostátní úrovni, i když ve druhém případě se jednalo o poměrně pomalý pokrok). Po této vojenské operaci následovaly další bezpečnostní akce po celé zemi a v důsledku toho se dramaticky zvýšil počet lidí, kteří vyjádřili důvěru ve správnost postupu irácké vlády a bezpečnostních sil (MSSI, June 2007: 25). Se zvýšenou povstaleckou aktivitou souvisel nárůst počtu případů spolupráce civilního obyvatelstva s bezpečnostními složkami. Jednalo se zejména o zlepšení komunikace a interakce mezi občany a příslušníky bezpečnostních sil či

vysoký počet telefonátů a tipů, které strážcům pořádku usnadnily jejich práci.

Oproti druhé polovině roku 2007 došlo v následujícím roce v létě k dalšímu zlepšení vnímání bezpečnostní situace občany (73% se cítilo bezpečně ve svém bezprostředním okolí, 48% dotázaných označilo bezpečnostní situaci za poklidnou ve své provincii a 21% se vyjádřilo stejně o situaci v celé zemi.). Většina Iráčanů souhlasila s tím, že za poslední období se regionální bezpečnostní situace zlepšila (MSSI, September 2008: 28). Platilo, že v provinciích a oblastech na jihu Iráku (vyjma provincie Basra a centrálních území okolo Bagdádu) se občané cítili bezpečněji a bezpečnostní situaci považovali za lepší a stabilnější než obyvatelé centrálních či severních částí země (což je, vzhledem k oblastem s vysokou aktivitou povstaleckých sil, logické východisko) (MSSI, December 2008: 26-27).

V dalším roce zůstala míra pocitu bezpečí občanů a jejich důvěry v irácké bezpečnostní složky téměř totožná jako v minulém roce. Mírně narostlo přesvědčení, že bezpečnost se zlepšila na provinční a na celonárodní úrovni. V roce 2009 opětovně narůstala důvěra Iráčanů v činnost (a přítomnost) zejména policejních sil (MSSI, March 2009: 29). V tento rok se vyšplhala až na 87% lidí, kteří důvěřovali irácké armádě, že dokáže zajistit a udržet bezpečnost v místě jejich bydlišť. Podobně vysoké procento Iráčanů vkládalo podobno důvěru v irácké policejní složky (83%) (MSSI, September 2009: 33).

Irácké bezpečnostní síly, které v roce 2009 převzaly primární odpovědnost při udržování bezpečnosti ve větších sídlech a městech, úspěšně prokázaly schopnost nejen vypořádat se s napjatou bezpečnostní situací a stabilizovat ji, ale i fakt, že jsou schopny získat důvěru svých spoluobčanů, což je jedna z klíčových podmínek jejich úspěchů.

Jako jeden z hlavních výsledků, kterých se značnou podporou armády USA a dalších koaličních jednotek dosáhly irácké bezpečnostní síly, považují pokles počtu jak útoků, tak zejména civilních obětí, které si napjatá situace v Iráku vyžádala. Je patrné, že v tomto ohledu se situace rapidně zlepšila po letech 2006 a 2007, kdy nestabilní situace v zemi kulminovala a byla z bezpečnostního hlediska zásadní pro další vývoj a pokrok nejen v bezpečnostní sféře.

3. 3. FORMOVÁNÍ IRÁCKÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK

Na konci roku 2005 byl počet členů bezpečnostních sil iráckých ministerstev obrany a vnitra více než 190 000. Irácké pozemní síly čítaly bezmála 90 000 příslušníků, členy další elementů iráckých ozbrojených sil (letectvo, námořnictvo) tvořily stovky vojáků. Ministerstvo vnitra „disponovalo“

více než stovkou tisíc členů policie a dalších vnitrozemských pořádkových sil (MSSI, October 2005: 27).

V těchto číslech je možné vidět markantní pokrok oproti roku 2004; zejména co se týče armády a ozbrojených sil, které se postupně zapojily do bojových operací. Zatímco v létě roku 2004 se protipovstaleckých operací společně s koaličními silami účastnilo pouze 5 menších jednotek irácké armády, o rok později jich bylo aktivních již celých 88 (MSSI, October 2005: 31).

Koaliční síly se i nadále podílely na pomoci při tvorbě a obnově iráckých bezpečnostních sil, přičemž jejich pomoc nespočívala pouze při tvorbě bojových složek ozbrojených sil, ale zahrnovala i výpomoc v budování veškeré podpůrné infrastruktury, nutné k jejich udržení (jako například materiální či logistická pomoc, asistence u velících a kontrolních funkcí apod.).

V dalších letech přibýval počet členů vojenských i policejních složek, stále více jejich příslušníkům se dostávalo řádného výcviku, vybavení a zvyšovala se jejich akceschopnost. Zároveň pokračoval jejich proces „osamostatňování“, kdy se zvyšoval počet jednotek, které nyní působily samostatně, prováděly vlastní bojové operace, tj. již ne ve spolupráci s koaličními silami (MSSI, February 2006: 34. MSSI, June 2007: 30. MSSI, March 2009: 32). Navzdory přetrvávající hrozbě povstaleckých útoků a trvání neklidné situace v zemi rostla podpora bezpečnostních složek ze strany civilního obyvatelstva a přibývalo případů, kdy iráčtí občané spolupracovali se členy bezpečnostních sil.

3. 3. 1. Nárůst počtu příslušníků iráckých bezpečnostních složek, jejich výcvik

Podle jedné z prvních zpráv poskytnutých Kongresu z února 2006, které informovaly o situaci v Iráku a pokroku v rekonstrukci země, překročil na začátku kalendářního roku počet příslušníků pravidelné pozemní armády 100 000 (MSSI, February 2006, 34). Oproti loňskému roku došlo i ke zvýšení počtu jednotek v irácké armádě a více jich bylo schopno operovat bez asistence koaličních vojsk. V příštích letech se i nadále pravidelně zvyšoval počet členů bezpečnostních sil, v polovině roku 2007 disponovalo irácké ministerstvo vnitra již bezmála dvěma sty tisíci policisty, členy silničních hlídek či příslušníky specializovaných bezpečnostních oddílů. Irácká armáda v téže době čítala více než 150 000 bojeschopných členů, z nichž drtivá většina patřila k pozemním silám (MSSI, September 2007: 29).

Členové irácké policie absolvovali svůj výcvik, trávající většinou 10 týdnů (MSSI, August 2006: 45), v řadě regionálních akademií v zemi, hlavně ale v Bagdádské policejní škole či v mezinárodním policejním výcvikovém středisku v Jordánsku. Na konci února 2007 došlo k pozastavení základního výcvikového programu v jordánském středisku (MSSI, March 2007: 32). V posledním roce první

dekády 21. století měly irácké bezpečnostní síly dohromady více než půl milionu členů, kteří se aktivně podíleli na zajištění bezpečnosti iráckých občanů a rovněž plnily úlohy v rámci boje proti povstalcům (Counterinsurgency - COIN).

Iráckým vojákům se dostalo výcviku ve specializovaných armádních výcvikových jednotkách. Výcviku se dostalo všem elementům iráckých ozbrojených sil (pozemním, vzdušným a námořním silám). Dále, ustanovení speciální výcvikové mise NATO¹⁰ hrálo klíčovou roli při profesionalizaci iráckých ozbrojených sil a koordinaci dodávek pokročilého vybavení, poskytnutého členy Severoatlantické Aliance. Vybraným členům iráckého armádního personálu se dostalo možnosti účastnit se pokročilého výcviku v tréninkových zařízeních NATO a americké armády. Zahraniční výcvik Iráčanů pod patronací NATO byl prováděn v řadě zahraničních zemí, jako například v Německu, Norsku či Turecku (MSSI, February 2006: 46).

Americké jednotky, působící v Iráku, sehrály klíčovou roli při zajištění bezpečnosti země a výrazným způsobem (nejen co se týče výcviku, ale i pomoci s organizací a logistikou) se zasloužily o výstavbu vlastních iráckých vojenských i policejních sil. V průběhu let se tyto složky staly plně nezávislými a kompetentními a byly schopné samostatně zajistit bezpečnost ve své zemi. V Bagdádu bylo možné do jisté míry pozvednout úroveň společenského a sociálního života občanů, navzdory probíhajícímu konfliktu. Bylo tedy úspěšně dosaženo cílů, vytyčených v bezpečnostní části strategie z roku 2005.

¹⁰ What is NTM-I? JFC NAPLES – Allied Joint Force Command Naples. Dostupné na: http://www.jfcnaples.nato.int/training_mission_iraq/page55523059.aspx , 3. 4. 2012

4. EKONOMICKÁ SFÉRA

Cílovou metou, kterou si Spojené státy určily v otázce irácké ekonomiky, bylo vybudovat předpoklady pro budoucí fungující a zdravou ekonomiku s možnostmi poskytovat služby, týkající se hospodářství.

Ekonomická část irácké strategie sestávala z těchto úkolů (National Strategy for Victory in Iraq, 2005: 9):

- Obnova irácké infrastruktury, za účelem nutnosti pokrýt zvyšující se požadavky a potřeby rostoucí ekonomiky země (Restore).
- Reforma iráckého hospodářství, které bylo v minulosti dlouhodobě utvářeno válkou, diktaturou v zemi a sankcemi, uvalovanými na Irák; a to proto, aby ekonomika země byla v budoucnu schopna samostatného fungování (Reform).
- Dále budovat irácké ekonomické instituce a zajistit, aby byly schopné zajistit fungování infrastruktury, opětovně vstoupit do mezinárodních ekonomických společenství a zlepšit životní úroveň iráckých občanů (Build).

Prvotním cílem bylo obnovit iráckou infrastrukturu, která byla během Husajnovy vlády značně zanedbávaná a po všech směrech se dostala do špatného stavu (nejen technického), bylo nutné obnovit dodávky vody, elektřiny a dalších nutných veřejných statků a služeb. Pokud by se tak stalo, byly by vytvořeny předpoklady a možnosti pro další ekonomický rozvoj (restore). Dále bylo nutné reformovat hospodářství a průmysl, který byl utvářen nejen minulou vládou, ale i sankcemi a omezeními ze strany mezinárodního společenství. Bylo nutné představit nové formy komunikace, oživit strádající zemědělský sektor, nespoléhat se jen na produkci ropy a uvést do chodu terciární sféru iráckého průmyslu apod. (reform). V neposlední řadě, budování iráckých institucí a opětovné uvedení Iráku na mezinárodní scénu mělo zemi představit jako spolehlivého partnera pro aktivity v rámci mezinárodní ekonomické komunity (k návracení dobré „image“ země mělo přispět i postupná marginalizace iráckého státního dluhu) a lepší se status Iráku navenek, ale především dovnitř se měl projevit na zvyšujících se hodnotách státního rozpočtu, rostoucí výši HDP či zlepšující se situace v míře nezaměstnanosti v zemi (Build) (National Strategy for Victory in Iraq, 2005: 22-23).

Tato strategie doplňovala vlastní rozvojový plán z června 2005, který vydala irácká vláda. Tento

plán počítal s upuštěním od centralizovaného systému řízení ekonomiky, jak tomu bylo za předešlého režimu, zapojením regionů a provincií do aktivní tvorby a pozdější implementace rozvojových projektů, rovnoměrném rozdělování finančních prostředků mezi jednotlivé části Iráku a dohlížet taktéž na rovnoměrné přerozdělování zahraniční pomoci od mezinárodních dárců. (Iraq – National Development Strategy, 2005: 9)

4. 1. IRÁCKÁ EKONOMIKA NA POČATKU DRUHÉ VÁLKY V ZÁLIVU

V březnu roku 2003 byla irácká ekonomika v nepříliš dobrém stavu. To bylo způsobeno řadou předešlých let, kdy byla ekonomika centrálně ovládána a byla pevně v rukou státu a vlády; řadou sankcí a omezení, které byly na zemi uvaleny a také nepokoji a rabováním, které vypukly krátce po zahájení intervence (Crocker, 2004: 74-75).

Navzdory výše zmíněným potížím byly po vlastní invazi započaty první pokusy o reformu a ozdravení irácké ekonomiky, za kterými stála prozatímní správa země (CPA – Coalition Provisional Authority). Jednou ze zamýšlených reformních snah CPA byla například privatizace iráckého průmyslu a podniků, které byly doposud ve vlastnictví státu či množství opatření, která zasahovala téměř do všech oblastí života irácké společnosti (snaha o zajištění základní bezpečnosti, o poskytnutí základní zdravotní péče, vzdělání a pitné vody, zahraniční aktivita CPA spojená se snahou normalizovat vztahy Iráku s mezinárodním společenstvím a také počáteční pokusy o zavedení finančního systému, založeného na tržním hospodářství) (Crocker, 2004: 75-76). Snahy o tyto reformy byly považovány za příliš radikální či uspěchané a do jejich vytváření ještě neměla možnost zasáhnout domácí vláda, kterou teprve čekalo zvolení a inaugurace.

4. 1. 1. Zrušení iráckého státního dluhu

Důležitou podmínkou úspěšné ekonomické rekonstrukce je vypořádání se se starými dluhy země a s tím související opětovné navázání kontaktu s mezinárodní finanční komunitou. Následná příznivější ekonomická situace umožní znovuzískání přístupu k mezinárodním materiálním a finančním zdrojům. Výsledkem toho byly snahy o odpuštění nebo alespoň snížení dluhu, který Irák měl vůči řadě zemí světa.

Spojené státy, společně s dalšími členskými zeměmi¹¹ tzv. Pařížského klubu (- Sdružení zástupců

¹¹ Club de Paris – Permanent members. Dostupné na: <http://www.clubdeparis.org/sections/composition/membres-permanents-et/membres-permanents> , 11. 4. 2012

nejbohatších států světa a zároveň věřitelů zadlužených států. V rámci tohoto fóra dochází k jednání, jak srovnat dluhy mezi zeměmi) přistoupily dne 14. listopadu 2004 na dohodu o zrušení značné části iráckého státního dluhu členům klubu (Weiss, 2011: 1). Bylo dohodnuto třífázové snížení dluhu o 80% celkové částky. (USA původně požadovaly redukci dluhu 95%) (Weiss, 2011: 6). Počínaje rokem 2006 již dohodu podepsalo celkem 13 z 18 členských států (Measuring Stability and Security in Iraq - MSSSI, February 2006: 15). Vůči státům, které nebyly členy Pařížského klubu, měl Irák ještě větší dluh. Tyto slíbily jeho snížení po individuálních jednáních, a to v době, kdy v zemi bude fungovat stabilní domácí vláda.

Na úspěšném snížení dluhu se velkou měrou podílely USA. Pro ně byla redukce tohoto dluhu významným krokem, kdy umožnila poskytnutí další finanční pomoci, financování iráckých bezpečnostních sil apod.

4. 1. 2. Ekonomická spolupráce s mezinárodními institucemi

Vedle pomoci vlády USA a dalších mezinárodních dárců se irácké vládě dostávalo i ekonomické asistence Světové banky a Mezinárodního měnového fondu. Díky podpoře Spojených států navázal Irák kontakt s mezinárodními finančními institucemi a již v roce 2004 obdržel od MMF pohotovostní půjčku v řádech stovek milionů dolarů. Po několika letech došlo ke spolupráci s MMF v otázkách národního hospodářství a jeho výkonnosti. Světová banka plánovala další stomilionové půjčky, které se měly uskutečnit prostřednictvím rozvojových fondů a dalších pomocných mezinárodních služeb. (MSSI, October 2005: 10)

Na úplném konci roku 2005 schválil MMF irácký požadavek na ekonomickou pomoc, související s reformami hospodářství a uvedlo v platnost historicky první dohodu o ekonomické spolupráci se zemí (Stand-By Arrangement)¹². Schválení reformního programu reflektovalo pokrok, kterého irácká ekonomika dosáhla, a umožnilo mezinárodní ekonomické komunitě poskytnout Iráku další půjčky a ekonomickou pomoc. (MSSI, February 2006: 14-15)

V průběhu roku 2007 vyjednala irácká vláda rozšíření reformního programu a ekonomické pomoci MMF. Úspěšná implementace ekonomických reforem a splnění důležitých podmínek bylo ze strany MMF kvitováno a umožnilo pokračující ekonomickou spolupráci a další změny v oblastech hospodářství země.

¹² Press Release: IMF Executive Board Approves First Ever Stand-By Arrangement for Iraq. International Monetary Fund. 23. 12. 2005. Dostupné na: <http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2005/pr05307.htm> , 30. 3. 2012.

4. 2. OBNOVA INFRASTRUKTURY ZEMĚ

K obnovení infrastruktury a ekonomické životaschopnosti země muselo dojít k revitalizaci iráckého hospodářství v několika klíčových sektorech, jako např. zemědělská produkce, obnova dodávek elektřiny, vody či obnovení telekomunikačních aktivit.

4. 2. 1. Distribuce a výroba elektrické energie

V otázce výroby a užívání elektrické energie se Irák dlouhodobě potýkal s daleko vyššími požadavky, než jaké byla schopna pokrýt aktuální výrobní a distribuční síť (MSSI, July 2005: 10). Od roku 2006 produkce elektřiny střídavě stoupala a klesala, pozvolna ale dosahovala vyšších hodnot než v prvních měsících roku 2006 (MSSI, November 2006: 15). Na podzim roku 2007, v období od září do listopadu, činil měsíční průměr elektrické produkce zhruba 107 500 MegaWatt hodin, což znamenalo zvýšení produkce o 14% oproti stejnému období v loňském roce (MSSI, December 2007: 11). Přes veškeré technické problémy; dlouhou dobu, kdy byla údržba energetické sítě v Iráku zanedbávaná a nedostatky materiálu, s kterými se musel irácký energetický průmysl potýkat, se toto číslo v následujícím roce přehouplo přes 110 000 MWh, přičemž požadavky na ideální objem dodávek elektřiny byly stabilně zhruba o 50% vyšší (MSSI, June 2008: 16) . Docházelo k menšímu množství výpadků proudu a řada projektů na ochranu elektrických rozvodných věží byla zdárně ukončena. Irácká veřejnost nicméně stále nebyla příliš spokojena s dostupností elektrické energie a jejím poskytovaným množstvím. V průběhu roku 2009, kdy se ještě více ustálila dříve nestabilní situace v zemi, došlo ke značnému nárůstu v produkci elektřiny; ve druhé polovině roku 2009 činilo množství vyrobené elektrické energie přibližně 140 000 MWh, což znamenalo nárůst 27% oproti stejnému období v minulém roce (MSSI, September 2009: 18).

Nicméně, požadavky na dodávky el. energie zatím nebyly splňovány. Oddělení pro pomoc s přenesením moci, které působilo na americkém velvyslanectví v Bagdádu, proto zadalo vypracování podrobnějších údajů, které by přesněji ilustrovaly celkové požadavky Iráčanů na dodávky el. energie (MSSI, September 2009: 19).

V posledních letech první dekády 21. století byla zvyšována kapacita energetické sítě a ke stávající elektrické síti byly přidávány nové, fungující generátory el. energie (například el. jednotky v Samarře či Jižním Bagdádu, které byly k síti přidány na podzim roku 2009 a které zvedly celkový objem el. energie o další desítky MW (MSSI, December 2009: 20) apod.

4. 2. 2. Ropná infrastruktura

Jak již bylo zmíněno v úvodu kapitoly, na (nejen) ropné infrastruktuře se negativně podepsalo několik předchozích let spolu s vládou minulého režimu (Luft, 2005: 25). Pod ropnou infrastrukturou samozřejmě rozumíme především produkci a zpracování ropy a dalších paliv apod. Cílem koaliční pomoci, co se obnovy ropné produkce týče, bylo tedy obnovit produkci v ropných zařízeních, obnovenou produkci zvýšit a dále zlepšit způsob rafinace ropy.

Aby mohly být tyto cíle naplněny, muselo v první řadě dojít ke zlepšení bezpečnostních podmínek v oblasti těžby. Zejména v severní části země došlo k posílení různorodých bezpečnostních opatření ochrana těžebních míst a zařízení dostala prioritu. Stejně tak byly chráněny ropné terminály, ropovody či rafinerie. Na těchto místech byla použita vyspělá technologická zařízení, která měla za úkol dále zvýšit bezpečnost energetické infrastruktury a ropného průmyslu. Využity byly např.: bezpilotní letouny či zařízení pro detekci pohybu (Luft, 2005: 29-30). Takto mohla být lépe monitorována bezpečnostní situace poblíž zařízení a zajištěna jejich ochrana proti vnějším faktorům. Pro ropný průmysl a pro možné zahraniční investory do iráckého ropného sektoru je rovněž důležitá politická a finanční stabilita v zemi (Luft, 2005: 30-31).

Produkce ropy

V prvních měsících roku 2006, tj. krátce po vydání určující strategie pro vítězství v Iráku, dosahovala produkce surové ropy přibližně 1,9 milionů barelů za den a oproti roku 2005 se pouze nepatrně zvýšila. Export ropy se v tom samém období zvýšil z 1.2 milionu barelů za den na 1.4 mil. barelů. Za tento poměrně pozvolný nárůst mohly zejména přetrvávající technické a bezpečnostní problémy na severu země a špatné počasí, kombinované s nedostatkem úložných kapacit na jihu Iráku (MSSI, May 2006: 23). Na míru exportu měly negativní efekt nedostatečná technická expertíza při zpracování ropy, logistické problémy či příliš pomalu prováděné opravy na výrobních zařízeních (MSSI, November 2006: 13).

Tato čísla nedoznala výrazné změny ani koncem roku a výše uvedené potíže i nadále komplikovaly produkci a export ropy. V průběhu následujícího roku se zvýšil objem exportu a v listopadu 2007 dosáhl až na 2 miliony barelů ropy za den (což bylo o téměř půl milionu barelů více než na podzim minulého roku). Také tím byl překonán cíl, který si pro toto období vytyčila irácká vláda, a to o desetitisíce barelů ropy (MSSI, December 2007: 10). Finanční výtěžek, plynoucí z exportů ropy, se

rovněž minulému roku zvýšil, a to až o 10 miliard dolarů (MSSI, December 2008: 11).

V únoru roku 2008 se množství produkce ropy vyšplhalo téměř na dva a půl milionu barelů za den, čímž bylo dosaženo největšího množství vyprodukované ropy za měsíc od roku 2003 (MSSI, March 2008: 11). Nutno ale podotknout, že Irák stále doplácel na zastaralé technické vybavení a nedokonalé zázemí v těžebních lokacích, čímž se značně snížil potenciál k rafinaci a výrobě ropných produktů. V roce 2008 významně vzrostl výnos z produkce ropy, a to hlavně díky vysokým cenám ve světě (MSSI, December 2008: 11).

V následujícím období se produkce ropy dále pomalými krůčky zlepšovala. Počínaje rokem 2010, úroveň produkce a exportů ropy z velké části zůstávala na úrovni, kde se nacházela před několika měsíci; panoval názor, že výraznějšího a dlouhodobého zlepšení v ropném sektoru bude možné dosáhnout pouze za podpory a investic mezinárodních ropných společností (MSSI, March 2010: 18-19).

4. 2. 3. Obnova zemědělské produkce

Produktivní zemědělský sektor je důležitý pro hospodářskou, ale i sociální a politickou stabilitu země. Zemědělská činnost v Iráku dlouhodobě generuje až 10% hrubého domácího produktu země a zaměstnává čtvrtinu iráckého obyvatelstva (MSSI, December 2007: 14). S ohledem na důležitost tohoto sektoru se Irák během let potýkal zejména s nedostatkem finančních prostředků, alokovaných tímto směrem. Za vlády Saddáma Husajna byl kladen důraz na výrobu v jiných průmyslových odvětvích, domácí zkušenosti se zemědělskou výrobou proto nebyly velké. Nehledě na tyto problémy a další nedostatky byla zemědělská rekonstrukce pro Spojené státy velmi důležitá a přidělení pracovníci amerického ministerstva zemědělství napomáhali Iráčanům při snahách o rekonstrukci tohoto sektoru, ať už sdílením technické expertízy či poskytováním nových technologií (USDA at Work for Agriculture in Iraq, 2010: 1-2).

4. 2. 4. Rozvoj telekomunikace

Během vlády Saddáma Husajna měli Iráčané pouze omezený přístup k mobilním telefonům a stav irácké pevné telefonní sítě byl kvůli válce a nesčetným případům rabování špatný. Krátce po skončení invaze nastal boom ohledně používání mobilních telefonů a telekomunikační síť se rapidně rozšiřovala. Po určité době její šíření pokračovalo, ovšem oproti době bezprostředně po skončení invaze došlo k jeho zpomalení (MSSI, August 2006: 23).

Nestabilní bezpečnostní situace sice bránila zřízení celonárodně fungující telekomunikační sítě, to

ale nic nezměnilo na probíhajícím rozmachu v oblasti telekomunikací. V červnu 2005 bylo v Iráku registrováno 2,7 milionů aktivních uživatelů mobilních telefonů (MSSI, July 2005: 10), na konci roku bylo napočítáno téměř 5 milionů uživatelů a masivní telekomunikační expanze pokračovala (MSSI, February 2006: 21). Počet uživatelů internetu se oproti minulému roku zdvojnásobil a tato čísla se v následujících letech dále zvyšovala.

4. 2. 5. Produkce a distribuce vody

Na počátku roku 2006 již byla řada hlavních projektů, zabývajících se produkcí pitné vody a sanitárními službami, připravená k implementaci. Na konci tohoto roku mělo přístup k pitné vodě již přes 5 milionů obyvatel – o jeden milion více, než před několika měsíci v srpnu (MSSI, November 2006: 16). V příštích letech se dále zvyšoval počet Iráčanů, kteří měli k dispozici pitnou vodu a byly jim poskytovány kanalizační služby. V roce 2008 poskytla irácká vláda, ve spolupráci s ministerstvem vnitra Spojených států, další finanční injekci v hodnotě přibližně dvou miliard dolarů z Rekonstrukčního fondu na pokračující opravy, budování kvalitního zázemí a výstavbu dalších zařízení pro sanitární a hygienické služby (MSSI, September 2008: 18).

4. 3. MAKROEKONOMICKÉ INDIKÁTORY

Hlavním cílem připravovaného programu ekonomických reforem zpočátku bylo udržení stability iráckého hospodářství a to jak z hlediska finančního, potažmo rozpočtového, tak z hlediska makroekonomického. Reformy měly zároveň zajistit dostatek prostředků pro ekonomické aktivity ve všech průmyslových odvětvích, aby bylo dosaženo základních parametrů, potřebných pro udržitelný růst ekonomiky země a později pro její přeměnu na tržní hospodářství. K pozitivním vyhlídkám irácké ekonomiky také přispěla již zmiňovaná redukce státního dluhu. Růst irácké ekonomiky se odrážel v hrubém domácím produktu země a v objemu a velikosti ropného průmyslu, který představuje největší faktor iráckého hospodářství.

Již od svého znovuzavedení se irácký dinár prezentoval jako pevná měna se značně stabilními směnnými kurzy¹³. Stabilita měny sjednotila dosposud rozdílné měnové zóny a dovolila efektivněji reagovat na celkové problémy ekonomiky, jako např. inflace. Stabilní měna je jedním z klíčových

¹³ IMF Suggests Stable Iraqi Dinar. Iraq Business News. 30. 3. 2011. Dostupné na: <http://www.iraq-businessnews.com/2011/03/30/imf-suggests-stable-iraqi-dinar> , 30. 3. 2012

iráckých úspěchů v oblasti makroekonomiky (MSSI, February 2006: 17).

Ačkoliv nezaměstnanost činila v roce 2005 přibližně 28%, změny v oblasti obchodu dávaly vzniknout novým možnostem, co se nových obchodních činností v soukromém sektoru týče. Spojené státy se také podílely na zvýšení obchodní aktivity soukromého sektoru poskytováním menších a větších půjček a úvěrů soukromým obchodním podnikům, podporou kvality soukromých institucí apod. (MSSI, October 2005: 12).

4. 3. 1. Irácký státní rozpočet

Především profit irácké ekonomiky, který pramenil z vysokých cen ropy, měl zásadní vliv na postupné zvyšování rozpočtu země. Nehledě na to Irák ještě nedisponoval potřebnými mechanismy, které by s financemi umožnily efektivně nakládat. Bylo proto nutné podniknout další investice v ropném sektoru, zemědělství či službách, aby se ekonomické možnosti země rozšířily. Například v roce 2006 činil celkový rozpočet země 9,3 bilionu dinárů (více než 6 miliard dolarů), ale efektivně bylo využito pouze 40% z této částky (MSSI, March 2007: 8).

Již zmíněná komplikovaná bezpečnostní situace či nedostatek technické a ekonomické expertízy iráckých úředníků se i nadále podepisovaly na schopnosti efektivně pracovat s rozpočtem země. Navzdory tomu bylo již na podzim v roce 2007 efektivně alokováno a zpracováno 45% kapitálu země a během října téhož roku se zpracování rozpočtu dále zkvalitňovalo, hlavně oproti minulému roku (MSSI, March 2008: 9). V létě příštího roku umožnily vysoké zisky, plynoucí z cen ropy, uskutečnit dodatečné navýšení rozpočtu o 22 miliard dolarů. Toto navýšení ovšem přišlo relativně pozdě, takže jednotlivá irácká ministerstva nebyla s to tyto doplňkové finance smysluplně využít (dokázala to pouze ministerstva školství) (MSSI, March 2009: 10).

Fakt, že ropná situace hraje v irácké ekonomice klíčovou roli, se projevil již při schvalování rozpočtu v příštím roce, kdy irácká vláda musela reagovat na klesající ceny ropy a přistoupila na snížení výdajů a celkového objemu rozpočtu. Ten počítal s přibližně 43 miliardami dolarů zisku a necelými 60 miliardami, určenými pro výdaje. Více než 15% bylo určeno pro ministerstva vnitra a obrany, tj. za účelem snahy o stabilizaci dlouhodobě komplikované bezpečnostní situace (MSSI, March 2009: 10). Z údajů v příštím roce vyplynulo, že ze zhruba 59 miliard bylo utraceno více než 60% částky. Na příští rok bylo autorizováno zvýšení rozpočtu a možné navýšení výdajů o téměř 14 miliard dolarů (MSSI, June 2010: 13-14).

4. 3. 2. HDP země, růst irácké ekonomiky

Ekonomický růst země závisí především na ropné produkci a stavu ropného sektoru, neboť tento představuje více než dvě třetiny hrubého domácího produktu (MSSI, February 2006: 15). Na výši HDP proto měl klíčový vliv objem exportu ropy a ceny za barel ropy.

V polovině první dekády 21. století, navzdory obtížné a nepřehledné bezpečnostní situaci, byla irácká ekonomika relativně stabilní. Ustálená měnová situace a vyrovnanost hodnoty devizových rezerv či již zmíněné ceny ropy se projevovaly na HDP země, kdy se kolem roku 2005 jeho nominální hodnota každoročně zvyšovala o desítky miliard dolarů (MSSI, March 2007: 9).

Projekce a předpoklady, prováděné Mezinárodním měnovým fondem, naznačovaly, že v roce 2007 dosáhne hodnota iráckého HDP celých 61 miliard dolarů a výše HDP na hlavu se poprvé přehoupne přes 2 000 dolarů (MSSI, November 2006: 12). Celková hodnota irácké ekonomiky skutečně během roku 2007 zaznamenala nárůst větší, než 6% s výší HDP 60,9 miliard dolarů (MSSI, December 2007: 9). V první polovině příštího roku byl registrován další nárůst ekonomiky o 3,5 procenta a MMF předpokládal, že v celém roce 2008 hodnota irácké ekonomiky dále vzroste až o 9% (MSSI, December 2008: 9). Navzdory zlepšujícím se vyhlídkám se Irák musel ovšem potýkat se suchým počasím a řadou dalších komplikací. Ceny ropy nebyly v roce 2009 příliš vysoké¹⁴ a ani objem produkce ropy nedosahoval požadované úrovně. Toto vedlo v roce 2009 k obtížné fiskální situaci a reálný růst iráckého HDP byl předpovězen na „pouhá“ 4 procenta (MSSI, December 2009: 13). Výzkumné oddělení The Economist poté stanovilo míru ekonomického růstu země za rok 2009 na 5 procent, navzdory potížím s produkcí a cenami ropy na počátku roku (MSSI, March 2010: 12).

4. 3. 3. Nezaměstnanost

Údaje o nezaměstnanosti v Iráku se značně lišily a jevílo se jako obtížné dopracovat se přesných výsledků. V únoru roku 2006 například činil odhad OSN 10,5 procenta, zatímco jiné odhady hovořily o 60ti či 70ti procentech nezaměstnaných a podle oficiálních údajů irácké vlády dosahovala míra nezaměstnanosti 28% (MSSI, February 2006: 16-17). V červenci téhož roku dosahoval odhad irácké vládní organizace pro statistiku a informační technologie (COSIT) 18% nezaměstnaných a 34% nevytížených či špatně zaměstnaných občanů. Tato čísla můžeme brát jako

¹⁴Crude oil price falls below \$60. BBC News – Business. 10. 7. 2009. Dostupné na: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/8145533.stm> , 30. 3. 2012

směrodatná, neboť byla potvrzena průzkumem, provedeným americkou agenturou pro mezinárodní rozvoj USAID (MSSI, August 2006: 17).

Míra nezaměstnanosti a nevytíženosti zůstala vážným problémem i během dalších let. Hodnoty z června 2007 udávaly 17 a půl procenta nezaměstnaných společně s osmatřiceti procenty špatně zaměstnaných lidí. Irácká vláda podnikla řadu opatření, kdy se společně s pomocí Spojených států pokoušela vytvořit dostatek dalších pracovních míst (MSSI, June 2007: 11). Odhady se nicméně nezměnily, resp. nedošlo k jejich aktualizaci až do zimy příštího roku (MSSI, September 2008: 11). Ačkoli více lidí začalo pracovat v rámci soukromého sektoru (MSSI, July 2009: 13), irácká vláda stále nebyla schopna zajistit dostatek pracovních příležitostí. Každý rok se potenciální pracovní síla rozrostla o zhruba čtvrt milionu iráckých obyvatel, poměr nezaměstnanosti zůstával relativně vysoký a odpovědné orgány stále nebyly schopné zaměřit se na tvorbu pracovních míst. Největší tíha nezaměstnanosti byla rozložena mezi mladé muže ve věku 15-29 let, kteří tvořili bezmála 60% všech nezaměstnaných Iráčanů (MSSI, March 2010: 15). Nezaměstnanost byla pořád velkým problémem, s jehož řešením se společnými silami musely potýkat irácká a americká vláda.

Jak můžeme vidět, ekonomická situace Iráku se v průběhu intervence pozvolna zlepšovala a stále více umožňovala rozšiřovat ekonomické aktivity a zvyšovat rozsah působnosti hospodářství země. Irácká vláda, která v řadě případů přímo spolupracovala na zlepšení stavu ekonomiky se Spojenými státy, se musela potýkat s řadou problémů. Všudypřítomné komplikace představovala nestálá bezpečnostní situace, řada aktivit a ekonomických operací byla zbržděna, či je dokonce nebylo možné provést, nedostatkem zkušeností a technické/ekonomické praxe odpovědných osob, Ekonomika se potýkala s nezaměstnaností a inflací. Hospodářská výkonnost v číslech sice kolísala, ale irácká ekonomika se ubírala správným směrem a úspěšně, avšak pomalu, se rozvíjela a zaznamenávala pokrok oproti minulým rokům.

5. POLITICKÁ SFÉRA

Cílem politické části americké strategie bylo pomoci vytvořit demokratickou vládu, která by byla široce podporovaná veřejností. Tím by došlo k izolaci nepřátelských skupin a jiných rušivých elementů od veřejného života.

Tohoto cíle mělo být dosaženo splněním následujících úkolů (National Strategy for Victory in Iraq, 2005: 8):

- Izolovat zneprátelené politické skupiny od těch, které mohou být přesvědčeny a získány k mírové spolupráci a řešení politických problémů. Tento úkol počítal s bojem proti negativní propagandě a dokázáním, že iráčtí občané mohou být aktivní součástí demokratického Iráku (Isolate).
- Jednat se subjekty, které nejsou přímými účastníky iráckého politického procesu a nabídnout účast v rozhodovacím procesu těm, kteří budou ochotni upustit od násilí jako nástroje řešení problémů (Engage).
- Vybudovat stabilní a efektivní politické instituce, založené na pluralitních a demokratických principech. Tyto budou následně schopny hájit zájmy všech iráckých občanů a umožnit opětovnou integraci země do mezinárodního společenství (Build).

Pokrok v rámci politické sféry je předně založen na snaze izolovat tvrdošíjné skupiny povstalců, odmítajících jakékoli formy vyřešení rozdílů vyjma použití násilí od těch, kteří jsou ochotni aktivně se zapojit do politického procesu, a to na všech úrovních vlády v zemi. Tohoto bylo dosaženo nárůstem aktivně působících politických stran a voličů, zvolením národního shromáždění, kde spolupracovali zástupci důležitých iráckých občanských skupin a komunit (navzdory rozdílům mezi nimi), či tím, že společnými silami byla vytvořena ústava, která představovala důležitý krok k demokratizaci země a hájila práva občanů, kteří se nestránili společnosti (isolate). Dále byly podnikány usmiřovací pokusy napříč celou iráckou společností, aby bylo dokázáno, že účast v politice v nově vznikajícím iráckém politickém systému je umožněna všem jedincům či skupinám, kteří o ni stojí (engage). Zároveň se dále pokračovalo v budování vládních institucí, probíhaly volby do regionálních i centrálních vládnoucích těles, aby mohla být posílena vládní autorita a politická stabilita v zemi a aby bylo jasně naznačeno, že minulý režim je minulostí (build) (National Strategy for Victory in Iraq, 2005: 14-16).

5. 1. POLITICKÝ VÝVOJ V ROCE 2003 PO KONCI INVAZE

Po pádu Husajnova režimu byla v zemi Spojenými státy vytvořena okupační struktura a v květnu roku 2003 začal fungovat tzv. Koaliční prozatímní úřad (CPA¹⁵), vedený velvyslancem Paulem Bremerem, který představoval oficiální okupační vládnoucí instituci. CPA ustanovil 25-člennou Iráckou vládnoucí radu, která v září dala vzniknout prozatímnímu kabinetu se stejným počtem členů (Katzman, 2009: 9).

V listopadu učinily USA prohlášením, ve kterém uvedly, že Iráku bude 30. června příštího roku navrácena suverenita a že celostátní volby se budou konat na konci roku 2005. Tato data byla zakomponována do textu prozatímní ústavy¹⁶, která vešla v platnost na začátku března 2004.

V červnu 2004 využily USA služeb OSN, jejichž zástupce vybral členy první suverénní irácké vlády (v prozatímní ústavě nebyl specifikován postup, jakým bude vláda zformována) a na konci měsíce došlo k předání suverenity do rukou Iráčanů (Katzman, 2009: 10).

5. 2. UDÁLOSTI NA POLITICKÉ SCÉNĚ OD ROKU 2005

5. 2. 1. Volby do Národního Shromáždění, prosincové volby

Série voleb a volebních procesů, které měly určit, jak bude vypadat vlastní irácká politická struktura, započala dne 30. ledna 2005. Prvním krokem mělo být zvolení prozatímního parlamentu, který by dohlédl na vytvoření nové ústavy, její implementace a zformování regulérní vlády na jejím základě. Tyto volby do 275-členného Národního Shromáždění byly bojkotovány sunnitskými araby (u nichž stále převládá odpor proti intervenci) a šíitským klerikem Muktaadou Sadrem, který se rovněž stavěl proti působení amerických vojsk v zemi (Katzman, 2012: 1-2). Vítězem voleb se staly politické entity Šíitů a Kurdů, které vytvořily vládnoucí koalici.

Úkolem zvolených členů Národního Shromáždění bylo především navrhnout novou verzi ústavy, která měla být předmětem referenda, naplánovaného na 15. říjen téhož roku. Podmínky pro úspěch

¹⁵ CPA – zkr. pro Coalition Provisional Authority. Tento úřad byl de facto odpovědný za postkonfliktní rekonstrukci Iráku, jeho úkolem bylo obnovit stabilitu bezpečnostního prostředí v zemi, ozdravit ekonomiku a vytvořit vhodné podmínky, aby se Iráčané mohli v budoucnu podílet na politické situaci země. Nemůžeme s jistotou říci, kým přesně byl úřad vytvořen či jaký byl status CPA v rámci politického systému USA, zda se jedná o vládní entitu apod. (<http://www.fas.org/man/crs/RL32370.pdf>, 5. 4. 2012)

¹⁶ TAL – zkr. pro Transitional Administrative Law. Text ústavy dostupný na: <http://www.constitution.org/cons/iraq/TAL.html>, 14. 4. 2012

referenda byly takové, že byl nutný souhlas nadpoloviční většiny registrovaných voličů v zemi a zároveň ústava, které se referendum týkalo, nesměla být odmítnuta minimálně 2/3 voličů ve třech nebo více ze všech 18ti provincií. V případě úspěchu by se v prosinci konaly regulérní volby podle schválené ústavy, v opačném případě by došlo k rozpuštění Nár. Shromáždění, k novým volbám do této instituce a k opětovnému návrhu nové ústavy (MSSI – Measuring Stability and Security in Iraq, October 2005: 5-6).

Sunnitští odpůrci ústavy dosáhli více než 2/3 hlasů, potřebných pro zamítnutí ústavy, ve dvou provinciích (prov. Anbar a Salah ad Dín – negativně se vyjádřilo 97%, resp. 82% voličů); referendum ale bylo nakonec přijato, neboť ve třetím centru odpůrců, provincii Ninawa, nesouhlasilo „pouze“ 55% voličů (místo 2/3, potřebných k zablokování referenda) (Katzman, 2012: 3).

Volby do nové irácké vlády pro čtyřleté volební období, konané v prosinci 2005, znamenaly naplnění všech milníků, zmíněných v prozatímní ústavě z března 2004. Měla být vytvořena tzv. Zastupitelská rada (MSSI, February 2006: 5), do které byli přizváni i zástupci Sunnitů.

Z výsledků těchto voleb vyplynulo, že šíitské politické uskupení UIA¹⁷ společně s Kurdy opět dosáhlo vítězství (Katzman, 2009: 11). V březnu roku 2006 došlo k inauguraci Zastupitelské rady, ovšem v důsledku vnitřních politických rozepří byla vítězná šíitská strana nucena nahradit dosavadního ministerského předsedu Ibrahíma al-Jafarího jiným šíitským politikem, Nurim Kamalem al-Malikim. Dosavadnímu prezidentovi, zástupci kurdské pol. strany Talabanimu, bylo umožněno pokračovat dál ve své prezidentské funkci (Katzman, 2012: 3).

5. 2. 2. Usmiřovací pokusy irácké vlády, snahy o zklidnění situace v zemi

Parlamentní volby v prosinci 2005 byly považovány za úspěch a pokrok, co se irácké politické situace týče, ovšem ani zdaleka nevyřešily rozhořčení Sunnitů kvůli ztrátě moci a z toho pramenící etnické spory mezi šííty a sunnity, které i nadále přetrvávaly.

V roce 2006 se vystupňovala již tak napjatá bezpečnostní situace, když došlo k útoku na šíitskou mešitu ve městě Samarra, nacházející se v provincii Salah ad Dín, jež byla jednou z bašt sunnitských Arabů. Počet násilností a útoků proti vládě a přítomným americkým jednotkám se

¹⁷ UIA – zkr. pro United Iraqi Alliance. Šíitská politická frakce, která uspěla ve volbách do NS v lednu 2005 a na svůj úspěch navázala v prosincových parlamentních volbách.

zvýšil, etnický konflikt a napětí ve společnosti se stalo ještě více závažnějším. V souvislosti s tímto nárůstem násilí a celkovému zhoršení situace v zemi se začaly objevovat názory, že dosavadní americké působení v Iráku může být považována za neúspěšnou.¹⁸

25. června 2006 předložil min. předseda Maliki Zastupitelské radě svůj projekt Národního usmíření¹⁹, který byl zaměřen na překonání nerovností mezi občany země a rozvoj spolupráce navzdory náboženským a sektářským rozdílům, který by vedl k demokratizaci a k jednotě. 26. srpna se konala první z několika plánovaných konferencí, jejichž konání bylo součástí Malikiho plánu. Účastníci zde vyjádřili podporu projektu, vyzvali k ukončení sektářského násilí, ukončení činnosti ozbrojených milic apod. Na druhé konferenci, konající se v polovině září, byla dohodnuta konkrétní doporučení, týkající se občanů a také nevládních organizací, které měly hrát v usmiřovacím procesu důležitou roli (MSSI, November 2006: 5-6).

Pokračující násilí a nestabilní bezpečnostní situace na konci roku 2006 a v roce 2007 nadále komplikovala veškeré usmiřovací snahy irácké vlády. V prosinci roku 2006 se v Bagdádu konala konference politických stran, kde byly projednávány podmínky pro rozšíření politické participace občanů a otázka jednoty země. Rovněž byli osloveni bývalí členové Husajnovy strany Ba'as, kterým bylo umožněno zapojit se opět do politiky, budou-li loajální vůči nynějšímu režimu a nové vládě. Šiitští stoupenci Muktady Sadra, bývalí výsokí představitelé strany Ba'as a další figury, jejichž přítomnost by hrála v usmiřovací otázce klíčovou roli, se tohoto jednání neúčastnily (MSSI, March 2007: 3).

5. 2. 3. Zákonodárná činnost

Za účelem dosažení dalšího pokroku v otázce usmíření a spolupráce navzdory etnickým či jiným rozdílům se vlády Spojených států a Iráku podílely na prosazování usmiřovstupačích postupů shora a zdola ("top-down", resp. "bottom-up"). Usmiřovací aktivity „shora“ spočívaly v přijímání klíčové legislativy a zákonů, které měly podpořit veškeré usmiřovací snahy a měly mít přímý dopad na společenskou situaci v zemi. Druhý, obrácený přístup, spočíval v posílení provinčních rekonstrukčních týmů a rozšíření jejich působnosti, za účelem podpory a rozvoje společnosti na lokální a provinční úrovni (MSSI, September 2007: 1).

K záležitostem, na kterých se museli dohodnout šiitští, sunnitští a kurdští vládní představitelé, patřil

¹⁸ The Iraqi Study Group Report, 6. 12. 2006. s. 32. Text dostupný na:

http://graphics8.nytimes.com/packages/pdf/international/20061206_btext.pdf, 6. 4. 2012

¹⁹ In The Name Of God – The National Reconciliation and Dialogue Project. Text dostupný na:

<http://www.uniraq.org/ici/Annex%20II%20The%20Natal%20Reconciliation%20and%20dialogue%20project%20English.pdf>, 6. 4. 2012

například tzv. Uhlovodíkové zákony (Hydrocarbon Laws). Přijetí tohoto legislativní balíček bylo nutné pro rozvoj iráckého ropného průmyslu a investic do něj a představovalo jeden ze způsobů, jak pokročit v usmiřovací otázce; přijetí této legislativy by se dotklo všech Iráčanů a zajistilo by, že všichni občané bez rozdílu by i nadále profitovali z iráckého nerostného bohatství a obchodu s ropou (MSSI, June 2007: 2).

Dalším citlivým tématem, které vyžadovalo dosažení shody mezi členy vlády, byla série volebních zákonů, týkajících se voleb do na provinční a krajské úrovni a definujících vztah mezi centrální mocí a provinčními vládami. Volby do provinčních vlád, původně naplánované na rok 2008, se tímto zákonem již měly řídit, ovšem šíitští, sunnitští a kurdští zákonodárci v této věci dospěli ke konsensu až na podzim roku 2008 a zákon byl ratifikován 8. října téhož roku. Původně plánovaná možnost, že by se volby v provinciích uskutečnily v říjnu 2008, tedy byla vyloučena. Nutno dodat, že na vytvoření přijatelné podoby tohoto zákona a následné shodě členů vlády měla velký podíl asistenční mise Spojených národů v Iráku (UNAMI) (MSSI, September 2008: 1-2. MSSI, December 2008: 2).

V neposlední řadě byla vedena obsáhlá debata ohledně tzv. de-baasifikace. Tento proces fungoval již od pádu režimu v r. 2003 a během následného období, kdy za správu nad zemí odpovídal úřad CPA, a jeho cílem bylo postupně vymýt bývalé členy strany Baas, která byla u moci za vlády Saddáma Husajna, z nově vznikajících vládnoucích struktur a státní správy. Reforma de-baasifikace byla ožehavým tématem, neboť se při jednání o její konečné podobě střetávaly rozdílné pohledy na problematiku spravedlnosti, otázku odpovědnosti za činy strany Baas vůči Šíitům či ohledně případné finanční kompenzace obětem minulého režimu. Ačkoli ministerský předseda Maliki a prezident Talabani vyjádřili podporu návrhu zákona o de-baasifikaci; ukázalo se, že dosažení konsenzu a shody mezi vládními činiteli bude složité. Šíitští představitelé se například domnívali, že návrh zákona nepokrývá adekvátně otázku vyrovnání a kompenzací pro šíitské oběti, a požadovali revizi tohoto návrhu. Přes tyto a další neshody, které zmiňovaný zákon vyvolal, došlo na konci roku 2007 k přijetí návrhu a k jeho prvním čtením v parlamentu a při třetím čtení, 12. ledna příštího roku, byl zákon přijat. Vlastní implementace a zavedení zákona do praxe v plném znění ještě nebylo dokončeno, nicméně existence zákona o de-baasifikaci (nyní zákona o odpovědnosti a spravedlnosti) a jeho přijetí se začalo promítat na irácké politické scéně, když stále fungující „de-baasifikační“ komise zrušila účast stovek kandidátů ve volbách, či stála poté za jejich dodatečnou diskvalifikací (MSSI, March 2008: 2. MSSI, June 2010: 2).

Dále byly formulovány dodatky k ústavě, které reflektovaly spory mezi jednotlivými parlamentními skupinami, či se zabývaly statusem sporných území, dodatečnou úpravou provinčních hranic apod. (článek č. 140 irácké ústavy).

5. 2. 4. Role Spojených států při usmiřovacích pokusech

Protipovstalecká tažení již nejednou ve 20. století prokázala, že klíčem k úspěchu je získat civilní obyvatelstvo na svoji stranu. Jedním ze způsobů, jak takovýto konflikt ukončit je přesvědčit povstalecké skupiny, aby upustily od bojů a násilností a místo toho vstoupily do politického procesu a začaly se aktivně podílet na politickém dění v zemi. Jako příklad, kdy se tento postup osvědčil (ať více, či méně), můžeme označit např. palestinská hnutí Hamás či Fatah – jednu z hlavních pol. organizací a část OOP, či politické aktivity severoirské skupiny Sinn Fein).

Vedle asistence při tvorbě irácké legislativy se USA také aktivně zapojily do usmiřovacího procesu komunikací s Iráčany. V červenci roku 2007 nařídil velitel koaličních sil v Iráku, generál Petraeus, zřízení zvláštního oddělení (FSEC²⁰), které mělo jednat s povstalci o jejich možném začlenění do politiky země a pokusit se přivést je na „stejnou notu“ s iráckou vládou. Cílem tohoto oddělení bylo izolovat radikální a bojechtivé povstalce od těch, kteří se nebrání tomu vyjádřit svá přesvědčení jinak než ozbrojeným odporem, na politickém poli. Základním a fundamentálním principem operací FSEC je tvrzení, že přesvědčení vybraných jedinců z řad povstaleckých skupin o tom, aby se zapojili do rozhovorů a jednání s iráckou vládou, je efektivnějším způsobem, než se snažit ony povstalecké skupiny zničit pomocí vojenské síly (Hull, 2009: 14).

Struktura a působnost FSEC se měnila podle dynamického vývoje irácké bezpečnostní situace a změn na irácké politické scéně. Prvotními úkoly operací FSEC bylo vytvoření fungujícího propojení usmiřovacích snah irácké vlády s buňkou FSEC. Dále se konaly týdenní synchronizační a plánovací mítinky, kde se FSEC snažila sjednotit postup při svých jednáních s povstalci s dalšími organizacemi, které také tato vyjednávání prováděla (např. americké či britské diplomatické mise apod.). Cílové subjekty pro vyjednávání (Key Leader Engagement targets) představovaly na jedné straně vlivní členové vládní usmiřovací komise, a také šíitští a sunnitští povstalci, kteří buď sami navázali kontakt s koaličními pracovníky anebo projevíli zájem o participaci na jednání a případnou spolupráci s FSEC (Hull, 2009: 20).

²⁰ FSEC – zkr. pro Force Strategic Engagement Cell – zvláštní oddělení koaličních vojsk v Iráku, jehož úkolem bylo provádět tzv. KLE (Key Leader Engagement), tj. vyjednávání, utváření dobrých vztahů a vedení dialogu s představiteli povstaleckých skupin, či pomoci povstalcům dopracovat se ke shodě s vládní politikou.

5. 3. VOLBY V ROCE 2009 A SOUVISEJÍCÍ UDÁLOSTI

5. 3. 1. Posílení politické pozice ministerského předsedy v roce 2008

Postupné zklidnění bezpečnostní situace, které následovalo po navýšení počtu vojáků v roce 2007; pokrok, co se týče 18 kritérií, na jejichž vytvoření se shodly administrativy Spojených států a Iráku v létě roku 2006 a které byly jakýmsi indikátory pokroku v politické a bezpečnostní stabilizaci země (Katzman, 2012: 43-44) či vzrůstající počet „mírumilovných“ povstalců, kteří se stranili použití násilí. Toto vše přispělo k posílení pozice ministerského předsedy Malikiho a jeho vlády.

V březnu 2008 dále Maliki inicioval vojenskou operaci Saulat al-Fursan (operace Charge of the Knights), jejímž cílem bylo dostat pod kontrolu město Basra, které bylo donedávna zmítáno nepokoji a kde operovali šíitští povstalci, kteří patřili k ozbrojené skupině Muktady Sadra. Vojenská operace, kterou vedla a vykonala irácká armáda, byla úspěšná. Město se dostalo pod kontrolu vlády, nestálá bezpečnostní situace zde se zklidnila (Katzman, 2012: 5. MSSI, June 2008: 29).

Tento úspěch přinesl Malikimu další politické body, když jej zejména sunnitští a kurdští občané více začali vnímat jako nestranného (terčem vojenské operace byli šíité – náboženský směr, ke kterému se Maliki hlásil) a schopného vůdce. Tento vývoj politické situace přispěl k rozhodnutí sunnitské politické strany Tawafuq²¹ ukončit bojkot a neúčast v Malikiho vládě, která začala v létě roku 2007 a trvala 12 měsíců (Katzman, 2012: 5).

5. 3. 2. Volby v provinciích v lednu 2009

Lednové provinciální volby představovaly příležitost k pokračování v decentralizaci moci a také k tomu, jak zajistit, aby již žádná vláda nemohla ve svých rukou nahromadit takové množství moci, jako tomu bylo za minulého režimu. Podle zákona z roku 2008, který se týkal pravomocí provincií a měl vejít v platnost právě po těchto volbách, si provinční vlády a rady volily guvernéra a vybíraly jak bude vypadat vládnoucí administrativa provincie, přibyly jim rozhodovací pravomoci ohledně provinčních rozpočtů či vedení lokálních bezpečnostních složek.

V samotných volbách uspěla Koalice pro Právní Stát, šíitský blok politických stran zformovaný min. předsedou Malikim před volbami. Islámská Nejvyšší Rada pro Irák (ISCI, konkureční šíitská strana, která se distancovala od strany min. předsedy Malikiho a tímto došlo k rozpadu dříve silné UIA), naopak ve volebním klání neuspěla, když narozdíl od zmíněné Koalice a Malikiho pol. strany

²¹ Jinak rovněž Iraqi Accord Front.

(<http://carnegieendowment.org/publications/special/misc/iraqielections2010/index.cfm?fa=ia> , 12. 4. 2012)

nezaznamenala žádné výrazné vítězství v jednotlivých provinciích. Neúspěch strany ISCI se přičítal na vrub jednak ideji decentralizace moci ven z Bagdádu, kterou strana podporovala a hlásala, ale uškodili jí také její prokazatelné styky s Íránem, který (jak mnoho Iráčanů věřilo) dlouhodobě ovlivňoval iráckou politiku.

Malikiho blok získal potřebný počet křesel, aby mohl převzít kontrolu nad administrativou v Bagdádu. Získal nadpoloviční většinu v další důležité provincii Basra nebo ukončil dosavadní dominanci ISCI v guvernoratech Nadžaf, který byl považován za centrum politické moci v jižní části Iráku (Katzman, 2012: 6).

Důsledky, plynoucí z výsledků voleb

Politická pozice ministerského předsedy Malikiho se díky příznivým volebním výsledkům opět zlepšila. Ovšem i navzdory faktu, že šiitský blok v součtu výsledků dosáhl relativního úspěchu, stále bylo nutné, aby v některých provinciích vstoupil do koalice s ostatními politickými stranami, ať už to byla zmiňovaná strana ISIC; či politické frakce, řídicí se odkazem Muktady Sadra a sunnitské strany, jejichž členové bývali v době minulého režimu součástí strany Baas. V tomto směru nedošlo k naplnění očekávání Spojených států, které věřily, že pomocí voleb dojde v iráckých vládnoucích strukturách k marginalizaci vlivu a významu určitých problematických politických subjektů (viz výše) (Katzman, 2009: 13. Katzman, 2012: 6).

Zároveň došlo prostřednictvím účasti v těchto volbách k zapojení většího počtu sunnitů do iráckého politického procesu (narozdíl od voleb do Národního Shromáždění v lednu 2005, kdy iráčtí sunnité volby bojkotovali a výsledkem toho byla jejich následná podprezentace v zákonodárných orgánech). Úspěšné proběhnutí voleb znamenalo další stabilizaci politické situace v zemi, ať už se jejich výsledek více či méně promítl na fungování irácké politické scény.

Situace na sklonku desetiletí

Na úplném konci období, sledovaného v této práci (tj. v roce 2010) se 7. března uskutečnily v Iráku parlamentní volby. Těchto voleb se účastnilo překvapivě vysoké procento iráckých občanů (62%) na rozdíl od předchozích parlamentních voleb v roce 2005, které byly z velké části organizovány za pomoci přítomných koaličních sil, tyto volby již byly financovány, plánovány a vedeny Iráčany (za asistence neutrálně profilovaných NGOs, působících v Iráku). Toto značilo pokrok v budování politických kapacit a nástrojů, potřebných k udržení dalšího rozvoje a demokratizace země, (MSSI, June 2010: 1-2).

Ačkoli bezproblémovému a úspěšnému průběhu zákonodárných a politických procesů často bránila etnická a náboženská diverzita iráckých občanů, na vývoji celkové politické situace je jasně vidět, že se přinejmenším podařila alespoň základní výstavba irácké společnosti, co se politiky a věcí s ní souvisejících týče. Fakt, že se Irák úspěšně vypořádal s organizací voleb v roce 2010 (tentokrát už bez větší podpory mezinárodních sil), které splňoval mezinárodní standardy a podmínky pro řádné a legitimní volby, potvrzuje pokrok, ke kterému irácká domácí politická scéna od začátku svého působení dospěla. Náboženské rozdíly jsou i nadále zdrojem neshod a nesrovnalostí mezi vládními představiteli; můžeme ovšem konstatovat, že irácké politické klima doznalo během intervence určitého zlepšení.

6. ZÁVĚR

Po skončení vlastní invaze a pádu režimu Saddáma Husajna se naplno projevil důsledek totalitní vlády, která v zemi fungovala řadu let. Intervenující vojska v čele s ozbrojenými silami Spojených států amerických narazila na zaostalou, nefunkční nebo dokonce zdevastovanou infrastrukturu, průmysl, který držela při životě jen těžba a produkce ropy, nepříliš efektivní politické a ekonomické instituce apod. K výše uvedenému se navíc přidaly i bezpečnostní problémy, okupační síly se musely vypořádat s etnickým a náboženským napětím. To bylo častou příčinou ozbrojených útoků a násilí nejen vůči příslušníkům mezinárodních sil, ale i proti civilnímu obyvatelstvu. S ustanovením prozatímní vlády země koaličními silami započaly snahy o vyřešení těchto problémů a začal být budován demokratický Irák.

Spojené státy, jejichž ozbrojené síly hrály během invaze a i následné okupace země hlavní roli, na konci roku 2005 vydaly Národní strategii pro vítězství v Iráku, která specifikovala jednotlivé oblasti, kde je nutné dosáhnout určitého stupně pokroku. Tím by působení Spojených států v Iráku bylo úspěšné a intervence by mohla být označena za vítězství, což bylo mimo jiné považováno za důležitou součást americké války proti terorismu.

Tato práce je postavena na úspěšném splnění zmiňované strategie. Účelem textu je dokázat, že došlo ke zlepšení stavu všech tří sfér, které představovaly náplň strategie bez ohledu na kontroverzi, kterou působení v USA vyvolalo či na násilnosti, které pramení z přetrvávající náboženské diverzity. Prokázané zlepšení situace v bezpečnostní, ekonomické a politické oblasti naznačuje, že došlo ke splnění úkolů, vytyčených v národní strategii a toto znamená, že výsledek intervence USA v Iráku je možné označit slovem „vítězství“.

Co se týče situace v bezpečnostní sféře a otázky bezpečného a stabilního prostředí v zemi, musely koaliční síly již od pádu minulého režimu čelit ozbrojenému povstání šíitských a sunnitských povstaleckých a militantních skupin. Míra násilí a intenzita povstání kulminovala v průběhu roku 2006, což přimělo Spojené státy k oznámení tzv. plánu New Way Forward, který spočíval v navýšení amerického vojenského personálu o další tisíce vojáků. Následovalo provedení řady vojenských operací, s cílem stabilizovat bezpečnostní situaci a potlačit povstání v zemi. V průběhu let hrály čím dál větší roli pravidelně se rozrůstající irácké bezpečnostní složky, které postupně nahrazovaly americké a koaliční síly ve vedoucích rolích při plnění bojových operací a přebíraly iniciativu na bojišti.

Jak narůstal počet členů iráckých bezpečnostních sil (ISF – Iraqi Security Forces), zvětšovala se i

míra důvěry, kterou v ně vkládalo civilní obyvatelstvo. Tato důvěra byla v době, kdy byla bezpečnostní situace nejvíce vypjatá (tj. rok 2006), otřesena. Příslušníkům iráckých bezpečnostních sil se poté ovšem postupně dařilo tuto ztracenou důvěru znovu získat.

Při výstavbě ISF hrály důležitou roli USA a jejich koaliční partneři, kteří se na ní vedle výcviku podíleli také poskytováním technické pomoci a teoretickými radami. Rovněž se podařilo začlenit určité elementy ISF do výcvikových programů NATO a vybraným jedincům se dostalo výcviku ve vojenských zařízeních Severoatlantické aliance v zahraničí.

Co se ekonomické situace týče; jednou z prvních věcí, se kterou bylo nutné se vypořádat, byl vysoký státní dluh a finanční závazky země vůči ostatním zahraničním státům. Iráku se tímto otevřely dveře k ekonomické spolupráci s mezinárodními institucemi, tento krok umožnil uskutečnění dalších investic do irácké ekonomiky a zemi mohla být nadále poskytována finanční pomoc ze zahraničí.

Ačkoli ropa i nadále představovala základní element irácké ekonomiky, bylo nutné irácké hospodářství reformovat a „přivést k životu“ i ostatní sektory iráckého hospodářství. Pro zajištění a zlepšení životaschopnosti a funkčnosti ekonomiky země bylo nutné ozdravit a stabilizovat produkci el. energie, telekomunikační průmysl, zemědělství apod. a oprostít se od faktické závislosti celé ekonomiky na jednom produktu, tedy ropě.

Čísla, kterými se prezentovala irácká ekonomika navenek (HDP, rozpočet apod.) byla stále ovlivňována událostmi a ekonomickými mechanismy minulého režimu. Jako u řady rozvojových zemí a států v době bezprostředně po ozbrojeném konfliktu, i úroveň vyspělosti iráckého hospodářství byla dlouhou dobu poměrně nízká a cesta ke zlepšení byla obtížná a trnitá. Zvláště pak všudypřítomná nezaměstnanost představovala vážný problém. Zároveň bylo nutné přeměnit celkovou podobu ekonomiky, která byla dlouhou dobu centrálně řízena, na fungující tržní hospodářství.

Po konci invaze v květnu roku 2003 došlo k ustanovení prozatímní správy, která převzala vládu nad zemí do doby vytvoření a nástupu místních vládnoucích struktur. Na počátku roku 2005 bylo zvoleno Národní Shromáždění, čímž započal proces, na jehož konci měla být vytvořena stabilní a fungující irácká vláda. V tomtéž období započalo tzv. usmiřování/usmiřovací proces, jehož cílem bylo přimět zástupce povstalců a roztříštěné náboženské skupiny k vzájemné spolupráci navzdory rozdílům a odlišnostem, které mezi nimi panovaly. Řada těchto usmiřovacích pokusů od sebe měla oddělit ty povstalce, kteří jsou ochotni participovat na mírové spolupráci s iráckou vládou a kteří se nebrání vyjednávání od těch, kdo nehodlají upustit od násilí a dál zamýšlí vést ozbrojený odpor.

Získané skupiny povstalců, kteří vyjádřili zájem na účasti v politice a rozhodovacích procesech, vytvářely politická uskupení a strany. S útlumem násilí po letech 2006 a 2007 posílila autorita

ministerského předsedy Malikiho. Konaly se volby do provincií a poté i parlamentní volby, které zaznamenaly zvýšenou volební účast. Tyto volby byly skutečně demokratické a svobodné a navzdory přetrvávajícím neshodám mezi jednotlivými skupinami občanů značily to, že se politická situace v zemi vyvíjí správným a demokratickým směrem.

Tato práce nezpochybňuje kritiku, které jsou USA v souvislosti se svým působením v Iráku vystaveny a jejím cílem není dokázat, že situace v zemi je jakkoli příznivá, klidná apod. Text je postaven na třech bodech americké strategie pro vítězství v Iráku, kde byly definovány sféry, kde je potřeba učinit určitý pokrok, aby se celková situace v Iráku změnila k lepšímu; ať více, či méně. Jelikož bylo ve všech oblastech daného pokroku dosaženo a jednotlivé body strategie byly úspěšně naplněny, konstatuji, že intervence USA v Iráku se z tohoto pohledu jeví jako vítězství.

7. SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

7. 1. MSSI

Measuring Stability and Security in Iraq – Report to Congress. *U.S. Department of Defense*.
(http://www.defense.gov/home/features/iraq_reports/index.html)

- February 2006
- March 2007, 2008, 2009, 2010
- May 2006
- June 2007, 2008
- July 2005, 2009, 2010
- August 2006
- September 2007, 2008, 2009
- October 2005
- November 2006
- December 2007, 2008, 2009

7. 2. OSTATNÍ DOKUMENTY

Iraq – National Development Strategy: 2005-2007. *The World Bank*. 30. 6. 2005.

([http://siteresources.worldbank.org/IRFFI/Resources/Iraq-NDS-July14-FINALFINAL\[1\].pdf](http://siteresources.worldbank.org/IRFFI/Resources/Iraq-NDS-July14-FINALFINAL[1].pdf) , 30. 3. 2012), 73 s.

National Strategy for Victory in Iraq. November 2005. *National Security Council*. 31. 3. 2012

(http://merln.ndu.edu/archivepdf/nss/strategies/iraq_national_strategy_20051130.pdf , 1. 3. 2012),

35 s.

USDA at Work for Agriculture in Iraq. *United States Department of Agriculture – Foreign Agricultural Service*. 21. 9. 2010.

(<http://www.fas.usda.gov/country/Iraq/development/Iraqfactsheet09710.pdf> , 30. 3. 2012), 3 s.

CORDESMAN, Anthony H. (2009). Iraq: Security Trends. *Center for Strategic and International Studies*. 19. 11. 2009. (http://csis.org/files/publication/091118_IraqSecTrends.pdf , 4. 4. 2012), 40 s.

CORDESMAN, Anthony H. (2006). The Iraq War and Lessons for Counterinsurgency. *Center for Strategic and International Studies*. 16. 3. 2006.

(http://csis.org/files/media/csis/pubs/060316_iraqlessons.pdf , 1. 4. 2012), 26 s.

CROCKER, Batsheba (2004). Reconstructing Iraq's Economy. *The Washington Quarterly*. Vol. 27, No. 4, 73-93 s.

DALE, Catherine (2009). Operation Iraqi Freedom: Strategies, Approaches, Results, and Issues for Congress. *Congressional Research Service*. 2. 4. 2009.

(<http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/RL34387.pdf> , 1. 4. 2012), 142 s.

DUSS, Matthew. JUUL, Peter. KATULIS, Brian. (2010). The Iraq War Ledger - A tabulation of the human, financial and strategic costs. *Center for American Progress*. 6. 5. 2010.

(http://www.americanprogress.org/issues/2010/05/pdf/costofiraq_memo.pdf , 19. 4. 2012), 5 s.

HUGHES, Geraint (2010). The Insurgencies in Iraq: Origins, Developments and Prospect. *Defence Studies*. Vol. 10, Nos. 1-2, s. 152-176

HULL, Jeanne F. (2009). Iraq: Strategic Reconciliation, Targeting, and Key Leader Engagement. Strategic Studies Institute. September 2009.

(<http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdf/files/pub938.pdf> , 7. 4. 2012), 56 s.

KATZMAN, Kenneth (2009). Iraq: Post-Saddam Governance and Security. *Congressional Research Service*. 28. 10. 2009. (<http://www.fas.org/sgp/crs/mideast/RL31339.pdf> , 31. 3: 2012), 55 s.

KATZMAN, Kenneth (2012). Iraq: Politics, Governance and Human Rights. *Congressional Research Service*. 23. 2. 2012. (<http://www.fas.org/sgp/crs/mideast/RS21968.pdf> , 5. 4. 2012), 45 s.

LUFT, Gal (2005). Reconstructing Iraq: Bringing Iraq's Economy Back Online. *Middle East Quarterly*. Vol. XII, No. 3, s. 25-32

MASON, Chuck R. (2009). U.S.-Iraq Withdrawal/Status of Forces Agreement: Issues for Congressional Oversight. *Congressional Research Service*. 13. 7. 2009. (<http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/R40011.pdf> , 1. 4. 2012), 11 s.

O'BRYANT, JoAnne. WATERHOUSE, Michael. (2008). U.S. Forces in Iraq. *Congressional Research Service*. 8. 5. 2008. (<http://fpc.state.gov/documents/organization/105167.pdf> , 19. 4. 2012), 6 s.

PETRAEUS, David H. (2007). Report to Congress on the Situation in Iraq. United States Department of Defense. 10-11. 9. 2007. (<http://www.defense.gov/pubs/pdfs/Petraeus-Testimony20070910.pdf> , 1. 4. 2012), 9 s.

WEISS, Martin A. (2011). Iraq's Debt Relief: Procedure and Potential Implications for International Debt Relief. *Congressional Research Service*. 29. 3. 2011. (<http://www.fas.org/sgp/crs/mideast/RL33376.pdf> , 30. 3. 2012), 15 s.

7. 3. WEBOVÉ STRÁNKY, INTERNETOVÉ ZDROJE

BBC News (www.news.bbc.co.uk)

CNN International Edition (edition.cnn.com)

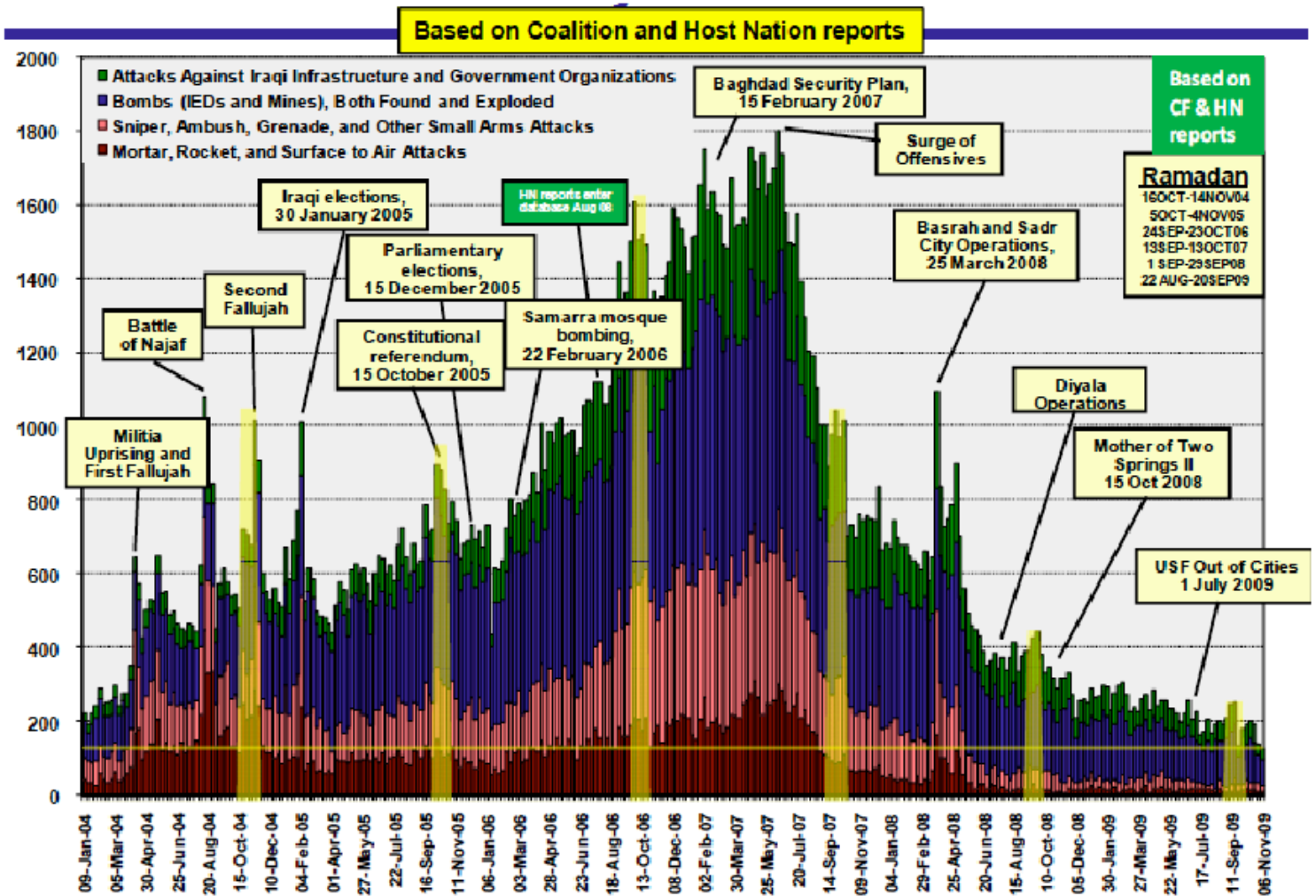
Club de Paris (www.clubdeparis.org)
Carnegie Endowment for International Peace (www.carnegieendowment.org)
Center for American Progress (www.americanprogress.org)
Center for Strategic and International Studies (www.csis.org)
GlobalSecurity.org (www.globalsecurity.org)
Federation of American Scientists (www.fas.org)
International Monetary Fund (www.imf.org)
Institute for the Study of War (www.understandingwar.org)
Iraq Business News (www.iraq-businessnews.com)
Military Education Research Library Network (www.merln.ndu.edu)
NationMaster – World Statistics, Country Comparisons (www.nationmaster.com)
NATO (www.nato.int)
Official Document System of the United Nations (www.daccess-dds-ny.un.org)
Stanford University (www.stanford.edu)
Strategic Studies Institute (www.strategicstudiesinstitute.army.mil)
The New York Times (www.nytimes.com)
United Nations Assistance Mission for Iraq (www.unami.unmissions.org)
United States Department of Agriculture – Foreign Agricultural Service (www.fas.usda.gov)
U.S. Department of Defense Official Website (www.defense.gov)
U.S. Department of State – Foreign Press Centers (www.fpc.state.gov)
World Bank (www.worldbank.org)

8. SUMMARY

The aim of this bachelor's thesis is to confirm that the American intervention in Iraq, operation Iraqi Freedom and the reconstruction efforts, which have been carried out by the United States (with the support of the Coalition countries), resulted in a success and the US activity in Iraq could be considered victorious. To achieve that, the progress in the rebuilding processes, outlined in the American National Strategy for Victory in Iraq, published in November 2005, which represents a crucial document of this thesis, will be observed. The three elements of the strategy (security track, economic track and political track) will be examined. The progress, which has been made in each track during the intervention period will be discussed and the text will contain information on how that progress affected the overall situation in Iraq.

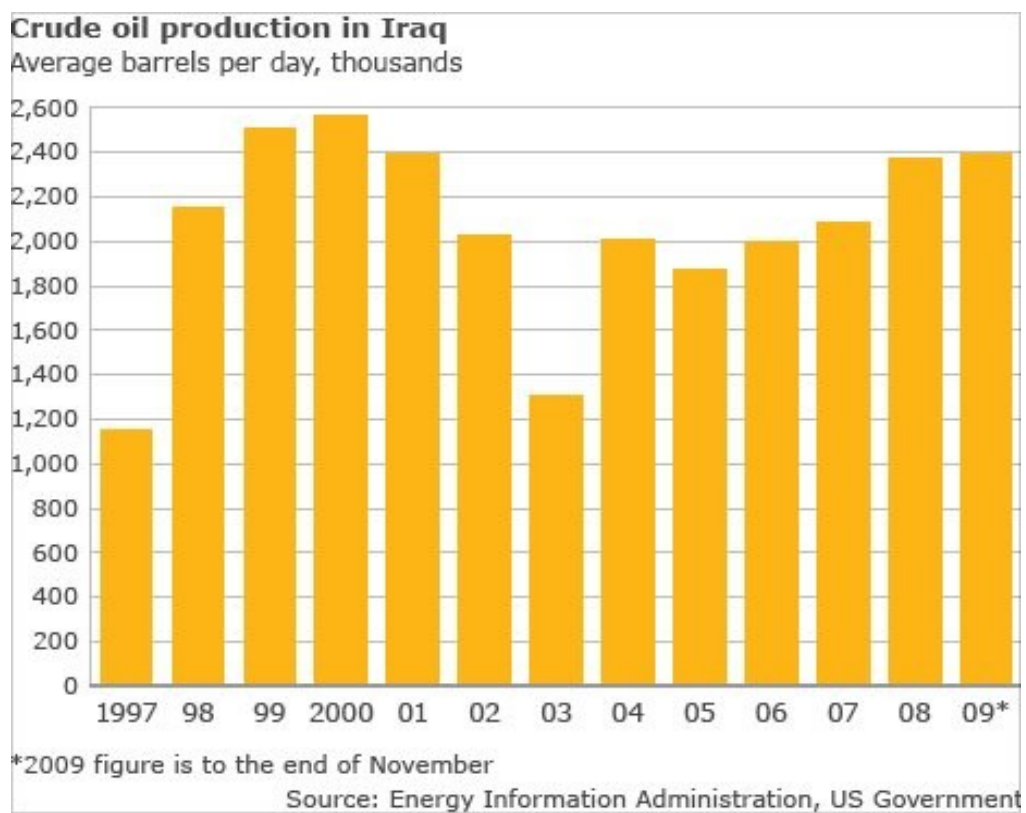
The facts, presented in the thesis, will be reiterated and revised at the end of the text. During the process of writing the thesis, the author will rely on official documents and reports. The thesis will contain statistics, graphs and other relevant data.

2. Graf týždenních bezpečnostních incidentů → Leden 2004 – Říjen 2009



(Cordesman, 2009: 2)

3. Graf produkce surové ropy



(<http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-11095920> , 17. 4. 2012)